

9/13

2192

1106

श्रीतवाभ्येनमः सिद्धिगुरुः श्वेतपतितेवलुहोऽप्राक्षनपाणिग्रहर्णवसुसी
समापमचेव्यतिपातगंजविवर्जितकालविदः पुराणैः ॥१॥

वृद्धोत कप्रारंभोयम

ॐ

पत्र

१

॥०॥ ॐ नमः ॥ श्रीनवान्पेनमः ॥ उर्गा देवी विशालाक्षी दानदाज्ञनमः ॥ अष्टादश
भुजा वंदे चत्वारः शुद्धकारणाः ॥ १ ॥ श्रीमधुरस्य पदद्वंद्वं ॥ जीवत सत्या समन्वितं ॥ च
जतां सिद्धिदं लोकैयं रास्यं तदुपास्महे ॥ १ ॥ मूर्तिर्नैव परिकल्पितः ॥ शशिभूतो वत्सोऽपि
नर्जन्मना मात्मेत्यात्मविदां कुरु श्रेयजतां च त्रीं मरज्जोत्तिषां ॥ लोकानां प्रलय
योऽनवस्थितिर्विभूतश्चानेकधा यः श्रुतो चावांन्तः ॥ स दक्षवने ककिरणैस्त्रैलोक्य
(नाथो हरिः) दीपो रविः ॥ १ ॥ नृयोचिः पटुबुद्धिनिः पटुधीर्यो ह्येव फलज्ञश्च येश
द्वन्द्वयसमन्वितेषु बहुराः ॥ रास्त्रेषु दृष्टेषु पि ॥ दोरी तत्र महार्णवप्रतरणे च

१

गोचमानामहस्वल्पं वृत्तविचित्रमर्धबहुलं रास्त्रलवंप्रास्ते ॥ २ ॥ होरेत्येका
रात्रविकल्पमेकैवांछुतिपूर्वापरवर्गलोपात् ॥ कर्माजितं पूर्वतवे सदा वि
यत्तस्य पांक्तिं समनिःवनक्ति ॥ ३ ॥ कालांगा निवरागमाननमुरो ह्रकोडवा
सो नृतो बस्ति वंजनमृगा जानुयुगले जंघेततौ द्विद्वयं ॥ मेषाश्चिप्रथ
मानवर्द्धचरणौ चक्रस्विताराशयो राशिद्वेत्रगृहर्चा निनवनै चैका
र्थसप्तत्याया ॥ ४ ॥ मस्यौघटी नृमिथुनं सगदंस वीणं वपी नरो श्वं जघनो म
करो मृगास्यं ॥ तौली ससस्पददनात्तवगान्वकं न्याशिषा स्वनामसदृशः

ॐ

पत्र
२

ॐ

स्वचराश्च सर्वे पक्षि तिजसितशंखश्च रवि सौम्यसितावनिजाः ॥ सुरगण
मंदसौ ॥ ५ ॥ रिगुरवश्च गृहं शकपा ॥ अजमृगतौ लिखं
नवनादिनवाश विधि नवनसमो शकाधिपतय स्वगृहक्रमशः ॥ ६ ॥ अज
रविजगुमाज शुक्रजागाः पवनसमीरणं कौर्णिकं रेया ॥ अथ - जियु
जिउते विपर्ययस्थाः शशि नवनानि विजिघां जघात मृदुसंधिः ॥ ७ ॥ अथ
तावु रिजिउमं उरु रीरुय पाथे नं जै के को पक्षि रूपाः ॥ तौ दिक्त्रो को
करोह ६ ॥ जगश्चा ति नवेचु ॥ ८ ॥ देष्काण दोरा नवचाग संज्ञा त्रिंशां शां

२

क

दशसंज्ञिताः ॥ - केन च यद्यस्य सतस्य वर्गो होरेति लङ्गं च न स्य च
 ॥ १९ ॥ गोजाः अश्विक किं मिथुनाः समृगा निशादा पृष्टो दया विमिथुना
 कथितास्त एव ॥ शीर्षो दया दिनवरा श्वनवंति रोषालङ्गं समेत्त पतः
 रोमन्मथः युग्मं ॥ १० ॥ क्रूरः सौम्यपुरुष वै निते ते च राग द्विदेहाः प्रागौ
 दाशाः क्रयवृषन् मिथुन कर्कटः सत्रिको रगाः ॥ मतिर्द्विंदोरयु जिहमने
 च नान्यो अदोरे देः काणाः स्युस्वचवन सुतत्रित्रिकोणाधिपानौ ॥ ११ ॥
 अजवृषमृगागनाः अली सजषवसिजौ च दिवाकसद्विहृगौ ॥ दशसि

एतेन वपवम
 सदिता पूर्वदि
 अधीराः नये
 तिम्रुप्राजनेव
 नष्टज्ञानार्थये
 दिश्यामिः कपि
 तातेदिशिनीवा
 गतः ॥ १९ ॥

मेवचरा वपय
 गामिधुनदिद
 १४

विषमरानोप्र
 मोहोस्त्री
 दीतीया
 क्रियासन
 प्रथमा वाङ्म
 यासोराह

४४

पत्र

३

स्विमनुयुक् तिथीः। डिंयोरैस्त्रिनयनवकविंशतित्तिश्चजेःस्तनीचाः
 ॥१३॥ केचिदुहोराप्रथमां चपस्य वां धितिलाचाधिपतेदितीयां॥ इंकण
 संज्ञामपि वणीयेति स्वघादशैकादशाराशिपानां॥ १२॥ अजेमृष्टपेमृ
 गोंगनां उरतीरां मृष्टवणिजौ च दिवाकरादिभुंजा॥ दंशशिः स्विमनुयुक्
 तिथीः। डिंयोरैस्त्रिनयनवकविंशतित्तिश्चजेःस्तनीचाः॥ १३॥ वर्गात्तमाश्च
 रगृहोदिभुपूर्वमध्यपर्यंतगाः। शुचफलानवचागसंज्ञाः॥ सिंदोवृष
 ः। अथमषष्टदयां गतौ लिङ्गतास्त्रिकोणचवना निजवन्ति स्तर्यात्॥ १४॥

दिवाकरादि
 तावन्मिनेऽशे
 परमोवाज्ञेयाः
 ३३

३

ए मूलहकोणी या जा ए वा
 १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११

चरशशिनेपे
 लोनवाशवने
 तमी या लिङ्ग
 शिना पावमा नव
 शतेव नो कमीने
 हिस्वजावराशिने
 नच मो नवा न
 रगो हमीयो

^१होरादयो^२स्तनु^३उ^४र^५ब^६स^७दो^८खै^९बंधु^{१०}उ^{११}त्रा^{१२}प^{१३}त्ती^{१४}मर^{१५}र^{१६}गा^{१७}नि^{१८}श्रु^{१९}त्त^{२०}यू^{२१}याः॥
^{२२}रि^{२३}फे^{२४}रा^{२५}नि^{२६}त्फ^{२७}प^{२८}च^{२९}या^{३०}न्य^{३१}कि^{३२}र्म^{३३}लो^{३४}च^{३५}उ^{३६}श्च^{३७}क^{३८}सं^{३९}ज्ञि^{४०}त^{४१}शृ^{४२}दा^{४३}णि^{४४}न^{४५}नित्य^{४६}मे^{४७}क^{४८}
^{४९}॥^{५०}क^{५१}ले^{५२}य^{५३}स्व^{५४}वि^{५५}क्रा^{५६}म^{५७}गृ^{५८}ह^{५९}प्र^{६०}ति^{६१}जा^{६२}मि^{६३}त्त^{६४}द^{६५}ता^{६६}नि^{६७}चि^{६८}त्तो^{६९}रं^{७०}ध्रु^{७१}गु^{७२}मा^{७३}न^{७४}च^{७५}
^{७६}वे^{७७}व^{७८}यो^{७९}नि॥^{८०}न^{८१}ग्रा^{८२}च^{८३}उ^{८४}र्थ^{८५}नि^{८६}ध^{८७}ने^{८८}व^{८९}उ^{९०}र^{९१}स्त्र^{९२}सं^{९३}ज्ञे^{९४}धृ^{९५}न^{९६}व^{९७}स^{९८}प्त^{९९}म^{१००}गृ^{१०१}ह^{१०२}द^{१०३}शं^{१०४}
^{१०५}म^{१०६}रु^{१०७}मा^{१०८}ज्ञा॥^{१०९}कं^{११०}ट^{१११}क^{११२}के^{११३}च^{११४}उ^{११५}ष्ट^{११६}य^{११७}सं^{११८}ज्ञा^{११९}स^{१२०}प्त^{१२१}म^{१२२}ले^{१२३}ग^{१२४}च^{१२५}उ^{१२६}र्थ^{१२७}स्व^{१२८}जा^{१२९}नां॥^{१३०}त^{१३१}
^{१३२}उ^{१३३}प^{१३४}य^{१३५}था^{१३६}नि^{१३७}हि^{१३८}ते^{१३९}उ^{१४०}ब^{१४१}ला^{१४२}ठ^{१४३}याः^{१४४}का^{१४५}ट^{१४६}नां^{१४७}ब्रु^{१४८}व^{१४९}रा^{१५०}प^{१५१}रा^{१५२}व^{१५३}श्च॥^{१५४}के^{१५५}द्रा^{१५६}तु^{१५७}
^{१५८}रं^{१५९}परा^{१६०}पर^{१६१}त^{१६२}श्च^{१६३}सर्व^{१६४}मा^{१६५}पो^{१६६}लि^{१६७}र्म^{१६८}दि^{१६९}बु^{१७०}क^{१७१}मे^{१७२}खु^{१७३}रु^{१७४}रं^{१७५}व^{१७६}व^{१७७}श्म॥^{१७८}जा^{१७९}मि^{१८०}त्र

उपवयसेति
तानि ३२

एते शिवलाया
या सप्तमे की
शिलने नरा
वसुधै कुरुता
दशने पुराणि

४४
पत्र
४

मस्थस्तत्रैव न संसृतं तत्रिकोणं मे शरैरंगं दशमं मन्त्रचक्रं विद्यात् ॥ १८ ॥ अथातः
नयुक्तं तत्राध्वकं त्र्याध्वमर्धं च धत्विने ॥ लग्नस्थ बलि नो ज्ञेयः एते दिन र
राशयः ॥ चतुर्थे कर्कटो मीनो मकरार्धं च पश्चिमे ॥ विज्ञेया व बलि नानि त्पामे
ते हि जल राशयः ॥ सप्तमे वृश्चिकः कीटो बल ॥ वानू एरि कीर्तितः ॥ धनं तादृ
जगो सिंदो बलिनः खचतुष्टयं ॥ दोशस्त्वमी गुरु ज्ञवी क्षित युता नान्यैश्च वी
र्या कटा के इच्छा धिपदा दयो नि निशि च प्राप्ते च संधा दये ॥ ० ॥ पूर्वार्धे विषया दयः
तत गुरुण मानं प्रतीपं च तत्तुष्टिकं सहजं तपश्च नवमे आद्यं त्रिकोणं च तत् ॥

एते क्रान्ति
ज्ञेया

४

१९ रक्तैः श्वेतैः स्फुटैः शुक्लैः तनुनिभैः पाटलो धूम्रपाटुश्चित्रः रुक्मः कनकसदृशः
पिर्जलः कर्बुरश्च ॥ बन्धैः श्वेतैः प्रथमं पुवनां घेषु वर्णां च वचं ॥ स्वाम्यां शाखां
दिनकरयुतां जाद्वितीयं च वशिः ॥ २० ॥ इति अवंतिकाचार्यवराहमिहशचार्यवि
रचितौ बृहज्जातके राशिप्रज्ञे दो नाम प्रथमोऽध्यायः ॥ कालात्मा दिनक्षन्म
नस्तुदिमगुः सचं ऊजो ह्यो वचो जावो ज्ञानसुषे सितश्च श्रमदोदुःखदिने
शात्मजः ॥ १ ॥ हेतिः सूर्यश्चंद्रमाशीतराश्विनी हेम्ना वित्तो बोधनः श्रुतपुत्रः ॥
आरोचकः करदकचावेनेयः कोणो मंदः सूर्यपुत्रो सितश्च ॥ २ ॥ जीवो गरासु
गजानो रविशतगुः क्षिति सुतो वेता कुमारो बुधः स्त्रीदानव हजितस्ते सवित्रौ प्रेक्ष्य सप्तदश स्त्रां शुद्धः ॥ २

४४

पत्र

५

रगुगुर्ववसांपतीज्यो मुक्तौ नृगुनगुस्तः शित आस्फुजि च ॥ राऊस्तमो गुगु
रस्तुश्च शिखी वकेतु पर्यायमन्यनुपलप्यवदेष्टु लोकात् ॥ ३ रक्तः रपामो नास्क
रगौररुंदुर्नात्फांगोरक्तगौरश्च वक्रः ॥ दूर्वा रपामो शिगुगुगौरगान्नः रपामः
मुक्तो नास्करिलक्ष्मदेहः ॥ ४ वणास्ताम्रसितातिरक्तहरितव्यापी मृतचित्रासि
ताम्रव न्यर्घमिजकेशवेन्द्रशचिकाः सूर्यादिनाथाक्रमात् ॥ प्रागाद्यारविशु
क्लेहिततमः सौरिंदुवित्तरयः मन्दीगोर्ध्वकर्मदिस्तुता कृतनयाः पापाबुधस्तै
र्युता ॥ ५ बुधस्त्यस्तौ नपुंसकारेण ॥ शिशि मुक्तौ नरास्तु शेषाः ॥ शिखि चन्द्रव

बुधता

वर्ज

पयोमिश्रजगानां वरिणोत्तमिस्तुतादयक्रमेण ॥ विषादितः शुक्रगुग्गुलु
जाकोशशोषधुश्चेत्यसितोत्रराणि चंडाकजावास्तुतोक्तजाकी यथाक
मसचरजस्तमासि ॥ १० ॥ मधुपिंगलदृक्चतुरस्त्रतनुः पितृप्रकृतिसवितात्मक
वः ॥ तनुवृत्ततनुवातकफः प्राज्ञश्चशरीरमृदुवाक्कुक्ष्यादक ॥ ११ ॥ कूरदृक्त
रुणमूर्तिरुदारः पेटिकः सुचपललक्ष्मणध्वः ॥ श्लिष्टवाक् सततहास्यगविक
पितृमायतकफजलतिश्च ॥ १२ ॥ वृद्धतनुपिंगलमूर्धोद्धरणो वृद्धस्पतिः श्रेष्ठम
तिः कफात्मकः ॥ १३ ॥ नृगुः सुरवीकांतवपुस्तुलोचनः कफानिलात्मा सितवक्र

क

४४

पत्र

६

मूर्धजः॥१॥ मंदोलसः कपिलहृक्कुरादार्धगात्रस्कूलद्विजः परुषेण कचो
निलात्मा॥ स्त्रायस्त्राष्टकवगयशुक्रवसेवमज्जामंदार्कचडबुधशुक्र
सुरेज्यजोमाः॥२॥ देवांश्चिन्निविदारकोराशयनहित्ककरेशाक्रमातव
स्त्रस्कूलसनुक्तमग्निदत्तं मध्वं दृढं पाटितं॥ ताम्रं स्यात्तमणिदेनयु
क्तिरजता न्याकं तु मुक्तायसीद्रैः कोणैः राशिरादयः राशुश्च चद्रास्वादि
ष्वयुश्च॥३॥ त्रिदशत्रिकोणचतुस्त्रसप्तमान्यवलोकयंति चरणात्रि
वृद्धितः॥ राविजामरेज्यरुधिराः परचयेक्रमशो नवंति किल वीक्षितेभि

६

सां

काः॥१४॥ अथ नक्षत्राणां सारं चोक्तं ॥ सर्वं च स माश्च नो श्क्यते ॥ कटुकं कलव
एतत्किमिति मधुरं मधु रसो व कषाय इत्यपि ॥१५॥ जीवो जीवबुधौ सिते तु तन
यो वाकी विजो माः क्रमात् विंदका विजु जं दिनाश्च सुहृदः केषां चिदेत
न्मते ॥ सत्यो क्त सुहृदश्चि कोण न वने स्वस्वां त्यधी धर्मपाः स्वाच्चायुः सुख
पां स्वलक्षण विधेना न्ये विराधादपि ॥१६॥ रात्रौ मंदसितौ समश्च शशि जो मित्रा
णि शेषा रवे स्ती दं गौ द्वां शुदि न रसि जश्च सुहृदो शेषाः समाः शीतगामा
जीवेंदुलकराः ऊज स्पसुहृदो हो रिः शसिता की समो मित्रे सूर्य सितो बुध

४४

पत्र

७

स्पदिमगुः शत्रुः समाश्वापरे ॥ १७ ॥ स्तरेः सौम्यसिता वरि विस्तृतो म॥
धोपरे चं न्यथा सौम्या कीलुह दो समो कुज गुणः शुक्रस्य शखा वरि ॥ शुक्रज्ञो
स्तुह दो समः स्तुगुणः सौरस्प चान्ये रयोर्यो प्रोक्ताः स्वत्रिकोण जादिषु पुनस्त
मीमया कीर्तिताः ॥ १८ ॥ अन्धोऽन्यस्य धन वयाय सौदेज व्यापार बंधु स्विता स्तका
ले सुहृदः स्वतुंग न च नेपथे के रयस्व न्यथा ॥ धेका नुक्त च पान् सुहृद सम रिपून्
सचिंतिने सर्गि कान् स्व कोले च पुनस्तुतान धि सुहृद तन्निना त्रिणि दिनिः कल्प
येत् ॥ १९ ॥ स्वोच सुहृद स्वत्रिकोण ननु शौ स्तु न गृहे बले स्व गृहो पगते श्र ॥

रवि

दिक्कुबुधं गिरसौ नौ सूर्यस्तु तः सितशीतकरोच ॥२०॥ उदगायने रविशीत
मयूषो वक्रसमागमगाः परिशेषाः ॥ विपुलकरो धियुचोत्तरसंस्थाश्च द्वि
ययुता बलवन्तः ॥२१॥ निशिशिशिकुजसौराः स्वसर्वदाज्ञाः निचान्पेव ब्रह्म
लसितगतास्यः क्रूरसौम्याः क्रमेण ॥ स्वदिवससमदोसासपैः कालवीर्यश
रुबुगुश्रुचसाष्ट्या दृष्टितोनीर्यवन्तः ॥२२॥ इति वृहज्जातके ग्रहयोगिने नदी
भाषायां चोत्तीर्णम् ॥२३॥ वक्रग्रहैस्तु बालिनिर्विबलेस्तु सौम्ये क्रीचे वतुष्टयगते
तदेवेच्छा ॥ चन्द्रोपगहिरसनागसमानरूपे सच वदेद्यदि न वे स वियो

४४

पत्र

६

निसंज्ञः ॥ पापाबलिनः स्वजागगाः धैर्यैको विवलाश्च शोचनाः ॥ त
मंच - यो निसंज्ञं दृष्ट्वा त्रिपिवि यो निमादिशेत् ॥ २ ॥ कथं शिरौ वक्रग
लेह्योऽन्यपादौ सकंष्टमुशयपश्चै ॥ ऊर्ध्वी च पानो प्रथमे द्रुमुक्तौ स्फिक्
मुखमित्याह च उष्यदंगे ॥ ३ ॥ लग्नौ शकात् ग्रहयोगे करणहा ॥ चरान्व
देत् बल - युक्ता मूर्ध्न्यो नौ दृष्ट्वा समानप्रवदे संदया चले म्मखाचवे
तस्मै संस्ते स्वपुष्टे ॥ ४ ॥ स्वगेद्रिकाणे बलसंयुते नवाग्रदेण युक्ते चर
नाशको दये ॥ बुधशके वा विदग्धाः स्थलांबुजाः शनैश्चरे वीक्षण

योगसंज्ञाः ॥ ५ ॥ ह्योरंडुस्त्रिभिर्विबलैस्तारुणांतो यस्त्वलेतरुच
वोऽशक्तः प्रचेदः ॥ जग्राद्गदस्त्वजलद्विपतिस्तुयावान्तावन्तएवतरवः
स्त्वलतोयजाताः ॥ ६ ॥ अंतःसारान्जनयतिरविडुर्नगोनस्त्र्यस्तुनुः क्षी
रोपेतास्तुदिनकिरणः कंटकाद्याश्चचौनः ॥ वागीशहोसफलविफ
लान्पुष्पवृक्षाश्चमुक्तः स्निग्धाग्धानिडुः कटुकवित्पान् नृनिपुत्र
श्चक्षुर्यः ॥ ७ ॥ शुभोऽशुभदोशचिरं व ऊर्ध्वमिजं करोति हृदं विपरीतमन
या ॥ परांशकेयावतिविचरतः स्वकात् जवंति दुल्यास्तारवस्तथा विधी ॥ ८ ॥

ॐ

पञ्च

इति श्री हज्जत के वियो निजना ध्यायः ॥ ऊजें दुहे उ प्रतिमा समात्र
वंगते उ पीडर्द मनु ॥ हृदौ धितौ धितौ अतो न्यथा स्ति ॥ ऊजें दुहे दिते न
रणसंयोग मुपैतिका मिनि ॥ यथा स्तु राशि मिथुन समेत तितथैव वाचो
मिथुन प्रयोगः ॥ अस्रज्ज्वालो कित स्रज्ज्वालो सरोष इष्टे सविना सदा रः
॥ रवी दुश्चक्रावनिजैः स्वजागैः गुरौ त्रिकोणोदय संस्थिते पिवा ॥ च
वत्पयत्प दिवि बीजिना मिमे करादिना शो विद्वद्गामिवा फले ॥ दिवा
करं द्योः स्मरगौ ऊजा कं जोगदप्रदो पुगव यो पितो सदा ॥ वयस्वगैः

त्फकरोयुतौ तथा तददेकदृष्ट्या मरणाय कल्पितौ ॥ ४ ॥ दिवा कंडुक्रौपिनि
रमार संज्ञितौ ॥ शनिश्चरं हनिशित विपर्ययात् ॥ पितृव्यमारुषि सुसंज्ञि
तौ उता वयो जयुग्मर्द्धगतौ तयोः शुभौ ॥ ५ ॥ अनिलघडि रुदयर्द्ध मस
जिर्मणमेति शुभं नृपि नयात् ॥ उदयराशि सहिते च ये मस्त्री विगति
ता दुपति नृपुत दृष्टे ॥ ६ ॥ पापद्वयमध्य संस्थितौ लग्ने हनचसौ भवौ कितौ
दुगपत्पृथगे ववा वदे नारी गर्तयुता विद्यते ॥ ७ ॥ क्रूरशशि नचतुर्थगे
लग्ना वा निधनाश्रिते कुजे ॥ वधं त्यगयोः ऊजा कयो हारेण दो निधनाय प्र

ॐ
पत्र
२०

वैवत ॥ ८ उदयास्तगयोः ऊर्जा कयोर्निधनं रास्त्रुक्तं वेदतया ॥ मास्तो ॥
पतौ निपीडिते तकारं स्त्रवणं समादिशेत् ॥ ९ शरां कलमोपगतेः शुक्ल
हेस्त्रिकोणजायार्थं सुरवास्यादस्थितैः ॥ १० इतीयलाचरं गतेष्वपापकैः सु
खी सगचोरविण्यनिरीक्षितः ॥ १० ईजर्हं पुरुषं शरकेषु बलिचिलग्रा
कं कुर्विदुः पुं जन्मप्रचदे समं शरकगतेषु गेष्टैर्योषितः ॥ ११ उर्वको विष
मिनरं - राशिसितो वक्रश्च पुं गेष्ट्रियं गस्त्रा बुधवीरुणा च यमले ऊर्व
तिपहेस्त्रके ॥ १२ विहयलं विषमं सस्त्रः सौरापि पुं जन्मकरो विलगात्

॥ प्रोक्तं द्वा एव भवतौ क्यवीर्यं वाचः प्रस्तौ पुण्यं गणावा ॥ १२ ॥ अन्त्यात्
यदि पश्यतः शशिरवीर्यं वाचः सौम्यात्किं वा वपि ॥ वक्रो वा स मर्गं दिनेश
मसमेवेदोदयो वेतु स्थितौ ॥ युग्मौ जर्जगतावपी ॥ शशिरौ जौ नृम्यात्तज
ने हितौ पुं नो गे सित ल ग्नी त किरणाः षट् की वयोगा लुताः ॥ १३ ॥ युग्म
चंद्रसिता वथौ जनवने स्फुरीरुदी वोदया ॥ लगे हृत् नीरी हितौ च सम
जौ युग्मेषु वा प्राणिनः ॥ ऊर्ध्वः स्ते मिथुने ग्रहोदयगतौ न द्युगां शकान् पश्य
ति ॥ स्वांशे जे त्रितयं इगी रा क वशात युग्मं मिश्रैः समं ॥ १४ ॥ धनुषीरस्यां

४४
पत्र

त्यगते विलग्ये ग्रहेस्तदंशोपगते बलस्त्वैः। शो न किं एवावीर्ययुते न दृष्टे संति
प्रचरता अपि कोरासं स्तुः॥१५॥ कललघनीज रास्त्विचमंगजवेतनताः
सितकृज जीवस्तर्यचरा किंबुधः परतः। उदयपवंशस्तर्यनाथाः कमशोगदिता
वंति शुजा शुनं चमासाधिपतेः सदृशे॥१६॥ त्रिकोणके हे विबलेस्ततोपरैः मुखं किं हि
हस्तादिगुणैः प्रस्तयते॥ अवागधवीदावशुनैर्जसंधिगैः शुचेहितस्वेतुअतेमंजि
रं विराता॥१७॥ सौम्यदीशोर विजगधिरौचेसदंतोत्रजातः॥ ऊजः स्वर्दीश शिनि
तनुगे मेदमादयदृष्टेः॥ पगुमीने यमः शशिऊजोवीहितेलग्नसस्त्वैः॥

धौपापेशानिचजडः स्यान्नेचेतसो म्पराष्टीः ॥ ११ ॥ सौरशशांकदिवाकरदृ
ष्टवामनकोमकरांत्येविलेग्नो ॥ धीनवमोदयगैः श्रद्धाकणैः पापश्रुतैरनुजां क्रि
शिराः स्यात् ॥ १२ ॥ रविशिशिस्तुतेसिंदेलग्नकुजा किंतिरीहितेनयनरहितः सो
म्पासौम्यैः सवुष्टु - दलोचनः ॥ न्ययगृहगतः श्रद्धोवामंदीनस्तपंरविः न
शुभगदितायोगायथाचवंतिश्रुचेहिताः ॥ १३ ॥ तकीरामिंडसहितोदिरसा
राकोयस्तुल्यराशिसहितपुरतः शशांके ॥ यावदुदेतिदिनरात्रिसमान
भागस्तावज्जतेदिननिशोः प्रवदंतिजन्मः ॥ १४ ॥ उदयतिमृदुचोशेसप्तमरे

४४

पत्र

१२

चमंदेयदिनवतिनिषेकः स्ततिरद्वयेण ॥ राशिनिहावधिरेषाद्देशे
प्रकुर्यात्तनिगदितमिदं चिंत्य स्ततिकालेपि युक्त्या ॥ २ ॥ इति श्री अंबिका वा
र्य श्री वराहमिहिराचार्योक्तौ बृहज्जातकनिषेकाध्यायश्चतुर्थः ॥ ४ ॥ पितृजातपरो
क्षस्य लग्नमिदावपाश्र्यति ॥ विदेशस्तस्य चरन्मध्यातद्गृहे दिवा करे ॥ उद
यस्तेऽपि वामंदे ऊडे वास्तं समागतौ स्तुते वांते हि पानाथे शिरां कूस्तु
कयोः शिरां के पापलेप्ते वा वृश्चिकेशात्रिणागुगे ॥ श्रुचैः स्वायस्ति तेऽर्जितः
सर्पः स्तद्विहितोऽपि वा ॥ ३ ॥ चतुष्पदगते ज्ञानौ शेषैर्वीर्यं समन्वितैः ॥ द्वितैः

१२

तनुस्त्वै - जन्त्रे जायते नालवेदितम् ॥ नुस्त्वै श्वयम्भौ च चतः कोशवेदि
तौ ॥ ४ ॥ बागसिंहवर्षे लगे तस्त्वै सौरेय वाङ्मजे ॥ राशंपरासदृशे गात्रे जायते ना
लवेदितम् ॥ ५ ॥ नलग्नमिडं च गुग्गुनिरीक्षते नवाशरी कंरविष्णुसमागतं ॥
सपापकोर्कैरगुतोयवा ॥ राशीपरेण जातं प्रवदंति निश्चयात् ॥ ६ ॥ कुरुर्हगता
च शोचन्मौ ॥ सूर्यात्तूयूननवात्मजस्त्वितौ ॥ बह्वपि ता विदेशगंस्ववाश
शिवशादयोपधि ॥ ७ ॥ पूरेशशिनिश्चरादिगिस्तौ मेलनगते शुभे ॥ सूर्ये
लगे जलजे स्तगेपि वाचोपेतगता प्रसूयते ॥ ८ ॥ आषोदयनाप्य ॥ गः राशी

४४

पत्र
१७

संसारसमवेहितेयं च ॥ मेष्टरं बंधु लग्नं स्यात् तत्सतिः सलिलेन सशयः
॥ उदयोऽप्येयोर्वीर्यस्थिते गुह्यं पापनिरीहते यमे ॥ अलिकर्कियुते
विलग्नगोसौरेरातकरहिते च ॥ १० मंदो गते विलग्नं बुधस्तथैव निरी
हितो ॥ क्रमात् क्रीडा च वने सुरालये - साधरं तु मिश्रप्रसूयते ॥ ११ नल
गंगं प्रेक्ष्य उज्जैः शमशाने ॥ रम्ये सिते हृत्पुष्करनिदोत्रे ॥ रविर्नरं दामरगो क
लेषु शिल्पालये इः प्रसवं करोति ॥ १२ राशं पशुसमानगोचरे मार्गे ज
न्मचरे स्थिरे गृहे ॥ स्वर्गं शिगते स्वमं दिरे बलयोगात्फलं मंशक कृपोः ॥ १३

जं

१३

आरार्कजयो। स्त्रको एगे चरेस्तेच विसृज्यते वया ॥ ८६ ॥ नराजमं त्रिणादी
घायुं सुखनाकचसस्मृतः ॥ १४ ॥ पापे चित्तो उहिनयगो बुदये ऊजो सोत्यको
विनरपति चित्तो ऊजार्कजयोस्तथाय ॥ सोम्यपि पश्चति - तथा विधदस्त
मेति सोम्यतेरुप परदस्तगतो यनायुः ॥ १५ ॥ पिहमाह गृहेषु तश्च लोके तमा
रात्तादिषु नीचजैः शुभैः ॥ यदि नैक गते सुखी ॥ कश्चित् लगे उविजने
प्रस्तयेते ॥ १६ ॥ मंदा हारीशशिनिव हि ^{मंदा} के मंद ^{जलवर्} दृष्टं गवा ॥ तद्युक्ते वा तमसि
रायने नीचसंस्वे श्रुत्वा नैय दृष्टा शिष्यजति हरिजं गर्जनो हस्तु तदत्मा

ॐ

पत्र
१४

ॐ

पौश्वदः स्मरसुखगतेः लोरागां कुर्जनं नमः ॥ १ ॥ स्निहः शशी काहुदयाच
नर्तिदा पोर्क युक्त र्वराचरायेः ॥ दारवतदास्तु निकेयसस्वैर्होयंग्रदे
वीर्यसंमन्वितैर्वी ॥ १६ ॥ जी एं सिंस्तुतमर्कजेद्वितिसुतेदग्धनवंशीतगो
काष्टां ॥ १७ ॥ न - दृढं रवौ शशिस्तुतेतन्नेकशल्पुद्रव ॥ १८ ॥ रम्पचिप्रयुतनवं
चन्द्रगुजे जीवे दृढं मंदिरं च क्रस्वै श्वययोपदेशरचनी सामंतप्रवीव
दत्त ॥ १९ ॥ मेषकुलीरकुला लिघटेः प्रगुत्रस्तो गुरुसौम्यगृहेषु ॥ २० ॥ पश्चिम
तश्च वषण निवासो दक्षिणामकरौ मृगसिंहौ ॥ २१ ॥ प्राच्यादिगृहे क्रिया

१४

वयो दौ दौ कोणगता हिस्तयः॥ शय्योस्वपि वासु वधद॥ त्यादैः पटुत्र
नवांत्पसंस्ति तेः॥ ११ वज्रलग्नं तरगतैः ग्रहैः स्युरूपस्तिकाः॥ वहिरंत
श्चक्रार्धे दृश्यादृशेन्यापरे॥ १२ लग्ननवांशपटुत्पतनुः स्थादीर्येद्यु
तुल्यग्रहपटुत्पतनुवी॥ वंजसमेतनवांशपवर्णः कादिविलग्नविनक्त
तगात्रः॥ १३ कंदकश्चोत्रनसाकपोलहनवो वक्रं च होरादयेः स्तेकं
गंसकवाक्रपाश्चर्यदयक्रोडानिनातिस्ततः॥ वस्तिशिखिश्च गुदेतत
श्चदृपराग्वैरुततो जानुनी॥ जघंश्चित्पुत्रयत्रं वाममुदितैः क्राणना

४४

पत्र
१५

जेःत्रिधा॥१४॥ तस्मिन्पापयुते ह्यत्राः शुचयुते ह्यत्राः स्यादितरेत
स्वर्गोऽस्ति रसंयुतेषु सहजः स्यादंन्यथा गंतुकः॥ मंदेरमानिलजोमि
शस्त्रविषजो जौसे बुधे तनुवः॥ सूर्येकाष्टचतुष्टयै हिममेघदेन
हिमगोमृगपुत्रजोन्यैः शुचैः॥१५॥ समनुपतितायस्मिन्नागे त्रयः सत्र
क्षप्रदाचवतिनियमात्रस्यावातिशुचेषु शुचेषु वा॥ जगं हृदयुचः पष्ट
लग्नातनुनौ तसमाश्रितो तिलकमसमरुदहः सोमैर्युतश्च सत
ह्मवान्॥१६॥ इति श्रीहृदसंहितायां जन्माध्यायः पंचमः॥ श्रीरस्तुः

१५

सध्याया हिमदा धिति होरा पापे नति गते निर्धनाय ॥ प्रत्येकं शशिपाप समेतैः य
केन्द्रैः स विनाशमुपैति ॥ चक्रस्य पूर्वा परा नागो गण्डु क्रूरपुस्तो मेषु च कीटल
ग्राहि प्रविनाशं समुपैति जातः पापैर्विलग्नस्तमया नितश्च ॥ २ ॥ तथा ग
र्भिः ॥ शत्रु वाय गते पापैर्यदि बाधनमृत्कणैः ॥ लगे वा पापमर्धे ध्ये स्थे दू
नैवामृत्कमानुयात् ॥ ३ ॥ नो मो विलग्नश्च न दै रदृष्टः षष्टे एव वार्कसु
न तै रदृष्टः ॥ तो वार्क संस्थौ शुचदृष्टि दीनौ जातस्य सद्यः कुपते वि
नाशं ॥ ४ ॥ पापा बुद्ध्यास्त गतो क्रूररायुतश्च ॥ शरीरी ॥ दृष्टः शुचै र्वयदा

४४
पन
१५

मृत्कृत्वा च तवेदचिरुत् ॥ ५ ॥ ह्योहि मगोचयुगे पापैरुदयाह मगैः
कंदेषु शुभानाश्च न वेदो निधनं प्रवदेत् ॥ ६ ॥ करेण संयुत शिरीश स्मरं त्य
मृत्कलं गः ॥ कंदका बहिः सुते ~~व~~ वाहित मृत्कदः ॥ ७ ॥ शि
न्यारि विनाशगे निधनमांशु पापैरुदितो ॥ ८ ॥ शैरथ समाष्ट कंदलम
तश्च मिश्रैः स्थितिः ॥ ९ ॥ सज्जि रव लो किते बलितिरत्र मा संशुचे क
लत्र सहिते च पाप विजिते विलग्न अधिपे ॥ १० ॥ जग्रे ह्यो शि शि नि
निधनं मेरु प्रकंदेषु पापैः पापांतस्तु निधन दिबुके दून युक्ते च च

३॥ एवं लगे च वति मद न छिद्र स स्वे च पोपे मात्रा स्तार्ध यदि च न शुचैव
हितः शक्तिरुक्तिः ॥ १७ ॥ शयंतगे सज्जिरवीक्षमाणे च देत्रिको रोगो पगतेः श्रु
पापैः ॥ प्राणैः प्रयात्याशु शिशुर्वि योगमस्ते च पापैस्त्रुदिनां शतग्रे ॥ १८ ॥ अशु
च स हिते ग्रस्ते च दे कुजे निधना श्रिते जन निस्तुतयो मृत्फल गते रवौ उभ
शस्त्रजः ॥ उदयति रवौ शातांशो वा त्रिकोण विनाशे निर्धन न शुचै
र्विद्योपेतैः श्रुचेर्युते हिते ॥ १९ ॥ असितशशां कचूमिजैः व्यय निव
मोदया निधना श्रितैः ॥ च वति मरणमाशु देहिनां यदि बलिना गुरुणा

४४
पत्र
९७

नवीहिताः॥१०॥ सुतमदननवांत्परेलशेषेषु नयुतो मरणा यशीतर
श्मिः॥ ननु सुतशशिपुत्रदेवपूज्यैः यदि बलिनिर्मुक्तो विलोकितो
वा॥११॥ योगे स्थानगतवति बलिनश्च देसं वा तनुगृहमथ वा पापैः हृद्
हृदयवति मरणां वर्षस्यातः किल मुनिगदितं॥१२॥ इति श्री बृहज्ज
तके रिह्यध्यायः षष्ठः॥ मय्ययवनमणिं शक्तिपूर्वैर्दिवसकशदिष्टु
वसराः प्रदिष्टाः॥ नवार्था विषयाश्चिन्तयन् देः दशमहिता दशानि॥
१९॥ २५॥ ५॥ १२॥ ११॥ २१॥ १०२ वं उक्ते ७ चेष्टु॥ १०२ नवेष्टु तो ईष्टु सतिहितः तश्च

अनुपातरादेन किं त्यजेत्तयाभाद ॥ तथा ब्रह्मसिद्धिं ते प्रमाणमिच्छादुःसमानजोती-
आद्यंतयोस्तः फलमभ्य-
साती ॥ मध्ये तदिच्छादतमाद्यन्तस्यात् ॥ दिक्षु फलवस्तु विधिविहिते ॥ १९

तश्च रस्वोऽनुपातो दोरा वंश प्रतिममपरे राशि तुल्यवदंति ॥ दिवा वक्रं स्फुटं
गते ह ॥ यते स्वत्रिजागः स्वर्योऽस्मिन् युतिष्ठ च दलं जोष्य शुक्रार्कपुत्रौ ॥ २॥
सर्वार्द्धत्रिचुरा पंचषष्ठजागा मदीयं ते वायव्यं नोद स सुवार्ध ॥ स स्वर्ध
कसति तथैराशिना नामेकां रादेरतिबली तथा सदत्पः ॥ ३॥ सार्द्धदितो दि-
न नवो रादता समस्ता प्रागाद्युक्त रात संख्यमुपैति नाशं ॥ क्रूरवि-
लम्बसहिते विधिना च न सौम्यहिते दल ७ मतः प्रलयं प्रयाति ॥ ४॥ समा-
षट्तिर्दिग्वा ॥ २०॥ मनुजैर्करिणं पंचव निशादयानां द्वात्रिंश उरु रवरक

४४
प्र
१८

वृषभे

स्त

रत्नयोः च चरुतिः २५ ॥ विरुपाक्षायुः २४ वृषभमदिष्योर्दश सुना
१२ स्तुतं चागादीनां दश साहिता पृथ्वी परमैः ॥ १ ॥ अनिमिष परमांशक
विलम्बे शशितनये गविपंचवर्गः २५ लिङ्गं तवति हि परमायुषः प्रमाणे
यदि स हिताः स कलाः स्वतंत्रं गतेषु ॥ ५ ॥ आयुर्दायं विष्णुप्रेषि चैव
देव स्वामी सिद्धेन श्रुते ॥ दोषः स्वप्नं जायते सर्व रिष्टं ॥ दिवाना
युर्विशतेः स्यादधस्तात् ॥ ७ ॥ दुःस्मिन् योगे हरिमायुः प्रदिष्टं तस्मिन्
प्राक् चक्रवर्ति चमनैः ॥ प्रत्यक्षायंते पुद्गला परोपि जीवन्त्यायुः पूर्यते

१८

र्थे विनापि ॥ ८ ॥ स्वमतेन किं तादृज्जीवशर्मग्रहदाये परमायुषः स्व
 रांशं ॥ ग्रहकुक्कनवांशराशिदुल्यं बहुसांभं सभं मुपेतिसत्पवाक्यं
 ॥ ९ ॥ सत्योक्ते ग्रहमिहं लिप्तीक्षत्परातदयेनां ॥ मंडलनागविशुद्ध
 ॥ द्वाभुक्तुः शेषाभायाः ॥ १० ॥ स्वदुंगवक्रोपगतोस्त्रिंशं शुणं द्विजतनसं
 शकनत्रिंशं ॥ ११ ॥ यान्तिशेषकुचदंतचाषिते समानतनस्यप्रथमेषु
 दारितं ॥ १२ ॥ किंचत्रचंशप्रतिमंददातिवीर्यानितां राशिं समं चंद्रो रां
 क्रूरशदयेयोपचयः सनात्र कार्ये वंशे प्रथमेषु पादिते ॥ १३ ॥ सत्योप

ना

सदिवसा
 उद्रेः काणोः ग
 चक्रापदानि
 शकुत्तेश्वर
 दानि

~~कुरु~~
 केसयनाग्रदी
 धतेने ॥ १४ ॥ न ग
 नीजलसुत्रज
 योजकेशपव
 पादिक
 शदेनपरि
 छिन्नं क्रम १२
 नागकीर्ति

जोबलवतीहो
 सहोयोजोक्त
 राशिस्तनवदस
 होस्तनावास
 जाहनेलीये
 प्रथमाग्रहनी
 वर्षनहातेम

वेदेकरतालायते
 या

४४

पत्र

१२

देशीवरमन्त्र किंउ ऊर्व^{त्प} यो ग्य वडुवर्ग एणाजिः॥ आचार्य कंच च वडु
घृतायामेकं उयद्भूरित्तदेवकार्ये॥१३॥ अग्रशशिसहितो ऊलीरल गेश
शितनय नुगुडे वडुके दयाते॥ नवरिपु सहजोपगैश्च शेषैरासितमि
हायुरनुक्रमा कीर्त्तना स्पात्ता॥१४॥ इति श्री हृदत जातक आयुर्द
याध्यायः॥ उदयर विराशा क प्राणि केंद्रादिसंस्था प्रथमवर्षासम
धेतेवदयः फलानि॥ नदिनफल विपाकः केद्रसंस्थाया नवेनव
तिदिफलपंक्तिः स्वभापोक्तिमपि॥१॥ आयुः लयेनोदियत्तदेवके ते

प्रसंख्ये च ज्ञावे ल्यादशा सा प्रबलस्य पूर्व॥ सम्ये बहुना बहुवर्षदस्य ते
षावुशाम्ये प्रथमोदितस्य॥ २ एकर्हयो ईमपकृत्यददोतिउस्वत्रंशत्रिको
एगृहगः स्मरगः स्वशंशं॥ पादं फलस्य चतुरस्तगतः सद्दोशस्त्वेवं परस्परग
ताः परिपावयंति॥ ३ स्छानान्यथैतानि सवर्णयित्री सवीण्यधस्त्वेदवि
वर्जितानि॥ दशाष्टपिंडे गुणकायथारं स्त्वेदस्तदैकोनदशा प्रचेदः
॥ ४ संम्यक्वावतिनः स्वहृगन्तागे संश्रुण्वितवर्जितस्य रिक्ता॥ नीचांश
गतस्य शत्रुनागे ज्ञेया निष्टफला दशा प्रस्तौ॥ ५ नष्टस्य हृंगादव

४४

पत्र

२०

पडती

मा

वडती

शेदिसझामध्यानेवेशासुछदुचुग॥ आरौदिलीनिम्नपरिचक्रतस्य
नाचाप्रिनांशेषधमाचवेसा॥५ नीवारिनांशेसमवस्थितस्यशस्ति
गृहेमिश्रफलाप्रदिष्टा॥ सोझानुरूपालिफलानयेषीदशासुव
हामिफलोपयोगे॥७ उत्तयेधसमधप्रजिताद्रक्ताणेश्वरनेपुचो
क्रमातु॥ अशुचेष्टसमास्थिरक्रमादोशयापरिवर्त्यितादशा॥६ एकं
१ दोशं विंशति २ धृति १ कृति २ पंचाश पंदेपाक्रमातु॥ चंडारेडज
उक्तेजीवदिनकृतदेवाकरीणोसमाः॥ स्वेस्वेः पुष्टफलानिसम

२०

नव

ज्ञातितैः पंक्तिर्दशायाः क्रमात् ॥ अंतर्लक्ष्मदशा शुचैतियवनानेष्टं तिकेचित्तया
 ॥ १५ ॥ पाकस्वामिनिर्लक्ष्मसुहृदिवावोस्थितोमपिवा ॥ प्रारब्धा शुचदादशा
 त्रिदशषट्पत्न्या जेष्ठवापाकके ॥ मित्रोच्चोपचयत्रिकोणमदनेपाके श्वर
 स्थस्वितः चंद्रः सत्फलबोधनानि कुरुते पापानि वातेन्यथा ॥ १० ॥ प्रार
 ध्यादिमगोदशा स्वगृहगे सौख्यार्थमानापेक्षकौ तु हृष्यति स्त्रियं व
 धगृहे ० विद्यासुहृदि तदा ॥ ११ ॥ पुंरूपपथा लये रुषिकरी सिद्धे सितेर्ह
 नदा कुस्त्री दामनकुं नयो गुं गृहमानार्थसौख्या वदा ॥ १२ ॥ सौख्यं

गी २

४४

पत्र
२१

खंनखदत्तचर्मकनककौर्षाध्वनूपादवौ॥स्वेच्छं^{वै}र्धनजस्त्र
मुयमरतिःस्व्यातिजतापोनतिः॥नार्यापुत्रधनारिशास्त्रकुतचुक
नूपोद्गवावा॥पदस्त्पागीपापरतिःस्वच्छत्पकलदोहक्रोडपीडामया
॥१२इदोःप्राप्यदशोफलाभिलक्षतेमंत्रदिजात्फज्जवानोहृदीरविका २१
खस्त्रज्जसमक्रीडातिज्ञानाश्रमेः॥निजालस्यमृदुदिजामरतिःस्त्री
जन्ममेधाविता॥कीर्त्यर्थापवयहमौववलिनिर्वैरस्वपदेराच॥१३
नौमस्यारिविमर्दरूपसदजदित्याविकाजैर्दने॥प्रदेषःसुतदारमित्र

सहजैर्विहङ्गुहं विषिता ॥ १ ॥ वृद्धास्तकज्वरनंगपित्तजनिताः रागाः परस्त्री
कृताप्रातिः पापरेते रधर्मनिरतिः पागुषती दूरा निव ॥ १४ ॥ बोध्यां दोष
सुहृद्गुरुदिजधनं विहृत्प्रशंसा यत्रोयुक्तिरव्यसुवर्गवेतरमदी
सौभाग्यसौख्यप्रयः ॥ १५ ॥ दास्योपासकनकोशलेमतिचयधर्मकथा
सिद्धयः ॥ १६ ॥ पागुषं श्रमबधमानसशुचः पीडावधातुत्रयात् ॥ १७ ॥ जैवामा
नगुणोदयोमतिचयः कान्तिः प्रतोपोन्मतिमहिम्नोद्यममत्रनीति
नयतिः स्वाध्यायमित्रैर्दत्ता ॥ १८ ॥ देमाश्वी तज्जंजं रीवरचयः प्रातिश्रस

(४४)

पत्र

२२

द्रुमिपैः॥ सुहृन्मोदागदनाश्रमःश्रवणरुच्यैरंविधर्माश्रितैः॥१५ शोक्ता
गीतरतिःप्रमोदसुरसिद्रव्यान्नापानौबरस्त्रीरत्नकृतिमन्मयोपकर
गङ्गादेहमित्रागमा॥ कौशर्यंक्रयविक्रयेष्ठमिनिधिप्रतिधनस्याग
माहृदोर्वीक्षरनिषादधर्मरदितैःवैश्वदेवैस्तेदतः॥१६ सौरीप्राणरव
रोद्वापहिमदिषीष्टांगनावाप्तयः॥ श्रेणीग्रमपूराधिकरजनिताप्रजा
कक्षन्यागमः॥ श्रेष्ठीयानिरकोपमोद्धमरिनेवापत्तितंदाश्रमा॥ नृ
त्पापत्यकलत्रनसंनमपिप्रोप्तातिवव्यगतां॥१७ दशासुशस्तासुशु

२२

नानि पूर्वत्पनिष्टसंज्ञास्व शुचानि चैव ॥ निश्चास्तु निश्चाणि दशा फला
निदोशफलं लग्नपतैः समानं ॥ १९ ॥ संज्ञा धोये यस्य यत्तज्जवमुक्तं कर्माजी
वायस्य यस्योपदिष्टः ॥ नावस्थाना लोकयोगा ज्वं वत्तत सर्वतस्य या
ज्यदशायां ॥ २० ॥ छायां मद्वत्तत रुतां व सर्व निर्व्यं जयंति स्वदशामवा
प्य कंषे ग्निवाद्यं वरजान् गुणांश्च नासास्य कृक् चक् श्रवणा बुमे या न
श शुचिफलददशायां तादगे वांतरात्मा जनयति बुद्धिपुसां सौख्यं मर्था
गमं च ॥ कथितफलविपाके स्तर्कये ह्यैते मानां परिणमति फलांतिः स्व

४४

पत्र

२३

अचिंतास्ववीर्यैः ॥ २२ ॥ एकगृहस्पष्टदृशो फलयोर्विरोधेनाशवदेद्यदधि
कं परिपच्यते तत्तूना न्याग्रहस्य सदृशमन्यफलं न हि नस्ति सांस्वादशासु
पगताः स्वफलप्रदास्तः ॥ २३ ॥ इति ह ऊतके दशाध्यायाष्टमः ॥ ८ ॥
स्वादर्कः प्रयत्नाय बंधुनिधनव्याज्ञातयो धूनगो १ ॥ ११ ॥ ४ ॥ ८ ॥ २ ॥ १० ॥ ९ ॥ ७ ॥ वक्र
स्वादिषु वत ददेवरविजातुष्टक्रास्मरांत्यारिगः ७ ॥ १२ ॥ ६ ॥ जीवार्धर्मसुताय
शत्रुषु दशा ~~स्वादिषु~~ स्त्रायारिगः शीतगो १० ॥ ३ ॥ ११ ॥ ६ ॥ स्तवैवं त्यक्तपः सुते
उच्युधत् १० ॥ ३ ॥ ११ ॥ ६ ॥ १२ ॥ ९ ॥ ५ ॥ १० ॥ २ ॥ ११ ॥ ६ ॥ १२ ॥ ४ ॥ न ग्रा ~~स्व~~ बंधं त्यग
स

९५५१११

२३

साष्टसप्तसुखेषट्त्रायधीरुहोयम। नृधीश्वर॥ ३५। ७। ८। १०। ११। १२। १३। १४। १५। १६। १७। १८। १९। २०। २१। २२। २३। २४। २५। २६। २७। २८। २९। ३०। ३१। ३२। ३३। ३४। ३५। ३६। ३७। ३८। ३९। ४०। ४१। ४२। ४३। ४४। ४५। ४६। ४७। ४८। ४९। ५०। ५१। ५२। ५३। ५४। ५५। ५६। ५७। ५८। ५९। ६०। ६१। ६२। ६३। ६४। ६५। ६६। ६७। ६८। ६९। ७०। ७१। ७२। ७३। ७४। ७५। ७६। ७७। ७८। ७९। ८०। ८१। ८२। ८३। ८४। ८५। ८६। ८७। ८८। ८९। ९०। ९१। ९२। ९३। ९४। ९५। ९६। ९७। ९८। ९९। १००।

लन्नात्पश्चिद्विद्वद्गायत्रः ५।३।१०।१९ सधनधीधर्मधुवाराखुशरी ५।३।१०।१९
 २।५।९ स्वासास्तादि पुंयाष्टमकंटकेषु वबुधत्वात् ३।११।१५।१७।१९ जीवाद्या
 यायाष्टमः केन्द्रस्वश्च २।११।१५।१७।१९ सितार्धधर्मसुखधीत्रायास्यदान
 गग १।४।५।३।१०।१९।१७।१९ शो २।११।१५।१७।१९ वक्ररूपचयेष्विना सतनये ३।६।१९।१०
 पञ्चाद्याधिकेष्टदयात् १।३।५।१९।१० चन्द्रादिकविफलेषु ३।५।१९ केन्द्रनिध
 नप्राप्त्यर्थगः स्वाद्युजेः १।४।७।१०।१९।१२ धर्मायाष्टमकेन्द्रगोर्कतनया
 तु १।१९।८ - १।४।७।१० इति त्रिधा नानगः ५।३।५।१९ शुक्रात्षट्त्वयला

92/10

दक्षु धीषट् स्वसुरवायं पूर्व नवगोहात्सस्मरेष्टदयात् ॥ १०१ ॥ ५१३१४१५१६१७१८१९॥

३१२०१२१२२१२३१२४१२५१२६१२७१२८१२९१३०१३१३२१३३१३४१३५१३६१३७१३८१३९१४०१४१४२१४३१४४१४५१४६१४७१४८१४९१५०१५१५२१५३१५४१५५१५६१५७१५८१५९१६०१६१६२१६३१६४१६५१६६१६७१६८१६९१७०१७१७२१७३१७४१७५१७६१७७१७८१७९१८०१८१८२१८३१८४१८५१८६१८७१८८१८९१९०१९१९२१९३१९४१९५१९६१९७१९८१९९२००॥

पत्र

24

[illegible]

यदा होरे दोः सकाशात् दशमगत्य होनास्ति तदा नेह को स्य दपतिगोश नाथ दृष्टा अर्था निर्वक्तव्या ॥ यः ज्ञा २३ ॥ मूर्कता आसा
दपतिः यस्य नवो हो नवति तस्मात् अर्था म्नि ॥

वपवपगृहनी चारतिगेने हं संपत् ॥ इति वृद्ध ज्ञातके ह कवर्गा अतयः ॥
नवम ॥ अति पिष्ट निशु मित्र आरु स्त्री नृतं कजना दिवा करये ॥ हो
रे हो दशमगत्य विक्लपनीयां नेह को स्य दपतिगोश नाथ दृष्टा ॥ अर्का
शेटा कंनको ए नेष जाये श्रं दं शेरु पिज रनजा गना श्रये श्र ॥ धा व
नि प्रहरण साद सेः अजा रो सौ म्या रो लि पिगणि तादिका वशि ले ॥
२ जीवां रो विज विबुधा करा दिध मेः अक्रा रो मणि रज तादि गो म दिषो
सो रा रो श्रम वध नार नी च शिलेः कर्म राधु पित नवां शकती सिद्धिः

४४

पत्र

२६

॥ मित्रदित्त्वगृहगतैस्ततस्ततोऽर्थानुत्तुंगस्त्वेवलिनिर्वनास्करस्ववी
यति॥ आयस्त्वेरुदयधनाश्रितैश्चसौम्यैः संचितं बलसहितैरने
कभस्त्वे॥ ४४ इति कर्मजीवोधाध्यायः ॥ १०० प्राहुः यवनास्तुगगैः क्रूरैः क्र
रमतिर्नदीपतिः क्रूरैस्तुनडीवशाकर्माणाः पदैर्दित्याधिपः प्रजायते ॥ ११ वक्रा
र्कजार्कगुरुविः सकलैस्त्रिभिः स्वोच्चेषुषोडशान्तराः कथितैकलयेषु ॥ १२
काश्रितेषु चतुर्थैकतमेविलग्रे स्वहेत्रेगंशि ॥ १३ निषोडशान्तराणि पास्फः ॥ १४ वक्रा
तमगतेऽलगे वंडवाचंडवजिते ॥ १५ चतुरायेर्गदेदृष्टे ॥ १६ नृपाः द्वाविंशतिस्म

२६

ताः॥३॥ यम ~~वै~~ कुचैर्को जे' ग विरशिनि ते रेवतनुगे' न्युक् सिंहा लिखे' शि
शि जगुश वक्रैर्न यतयः यम इ उगे' स विरशिनि जौ' षट् तवने' उ लोडे' उ हने' त्रैः
स सित कुडु जा वै' श्व नर पौ' ॥४॥ ऊडे' उ गे' कौ' दो' र्दनु पि यम ले' गे' व न्द पति' पति
न ले' श्वान्पः' हिति सुत विले' गे' स शशिनि' ॥ स चं डे' सो रे' स्ते' सुर पति' गुरे'
चा प धर गे' स्व उ ग स्वे' नाना बुं द य मु य या ते' हिति पतिः ॥५॥ व ष से' ल गे' दो
स विरगुश ती द्दो' सुत नये' स्यु' ऊ जा या र्व स्वे' न व ति' नित य मा न्मा न हित
व पतिः ॥६॥ गे' मे' दे' ले' गे' स ह ज रि पु ध म वा य ग ते' श शं का ये' र्वा तः' पृथ गुण य रा

पुं जलपति मृदये सेंदो जीवे मृगमुख गते च मितनये । स्वतुंगस्त्वोत्तये
 नृगुजा शशिजा वनं पाती ॥ सुतस्त्वोवका किं गुरु शशिसितांश्चापि हि
 बुके बुधे कं न्याल गे नवति दि नृपो न्योपि गुरु एवान् ॥ ७ ॥ ऋषे सेंदो तन्ने घ
 टमृगमृगे जे पुसदितैर्यमा राके जातः संखरुं मनुजः ॥ स्तिवस्त्वधौ ॥ अजेश
 रं मूर्तो शशि गृह गते चांगरगुरोः सुरजे वास्त्वो नवति दि नृपो न्योपि गुरु एवान्
 ॥ कर्कि राक्षसे तस्त्वो जीवैर्वै द्रुसितै र्शाय प्राप्तेः ॥ मेप गते के जातै विद्यादि
 क्रम युक्तं पृथी नार्थे ॥ ८ ॥ मृगमुख के तनयस्तनु संस्वः क्रय उली रह रयो धिययु

कामिधुनैतौलिसहितैबुधशुकैयदिततःपृथुयशःपृथिवीशः॥१॥स्वौचसै
स्वैबुधैर्गतेनृगोमैष्टरणाश्रितौसजीवेस्तेमिशामाथैराजमंदारयोःसुतो॥२॥
अपिरवलमृताजातमानवादाजप्राजःकिमुतनृपत्रकोकाःप्रोक्तनृपालयोगै
नृपतिअलसमुद्धाःपार्थिवावदुमार्गैरेवतिनृपतिपुत्रास्तैश्चनृपालजैपि
॥३॥उच्चस्वत्रिकोणगैर्वलस्वैस्त्रायैर्नृपतिजैर्नरेन्द्रांपंचादिभिर्नृपवंशजा
तादीनैर्वित्तयुतांननृमिपालाः॥४॥उच्चस्वैर्कैर्जैर्दौलतैर्नोमैस्त्वैर्नृपैर्न
देवावापप्राप्तेजावेराहःपुत्रंविद्यांनृमैर्नाच्यं॥५॥स्वर्कैश्चक्रेपातालस्वैर्धर्मस्वै

४४

पत्र

२८

नैत्रात्रे वदे ॥ डाश्र्यं क्यो गे प्रोति प्राप्ते शेषे जीतः स्वामी नमो ॥ १ ॥ सौम्ये वीर्ययुते
उतु संस्के वीर्यां दुो च श्रुते श्रुतयाते ॥ धर्मार्थोपचयश्च यशो वै धर्मात्मानुपजः
पृथिवी ॥ १५ ॥ वषादये मृत्ति धना बरिता नगेः शशांक जीवार्क सुत तापै र्दृपः ॥
सुरवे शुरै र्वेश शिति मदी धिती ॥ यमोदये कला च गते नृपा प रैः ॥ १७ ॥ मे पुरगा
यतनुगाः शशि मंद जीवा शो रोधने सित रवी दिवु के ब रं डी ॥ वक्रा सि तौर शि
सुरे उपसिता क सोम्या होरा सुखास्त श्रु च रवा पि गताः प्रजे शी ॥ १८ ॥ कर्म ले ग्न यु
त पाक दशा यां रा ड्य रवा धि रय वा प्रबल स्य ॥ शत्रु नी च गृह्यात दशा यां धि रं

सेश्रयदशापरिकल्पा ॥ १९ ॥ गुरुसितबुधतगेसप्तमस्वे कपुतेविद्यतिदिवसना
 येनोगिनांजनाविद्यात ॥ शुभचलयुतकेदेः क्रूरनस्वे श्वपौषेव्रजतिशबरस्याः स्वामि
 तामर्थनाच्च ॥ २० ॥ कृतिश्रावद्वजातकेराजयोगाधाय ॥ २१ ॥ नवदिक्वसवस्त्रि
 काग्निवेदेर्गुणितादित्रिवृत्तविकल्पशास्त्रः ॥ यवनैस्त्रिगुणितुषट्शतीसाकधि
 ताविस्तरतोऽत्रतश्मासः ॥ २२ ॥ रजुर्मुनातेनलः ॥ श्वरायैः सत्यस्त्याश्रयजान्जगाद
 योऽतैर्देयान् ॥ केदेः सदसैराखैस्त्रकसर्पैः कथितौ परासरेण ॥ २३ ॥ योगाव्रजं त्वाश्रय
 जाः समर्थयवांजवज्राडजगोलकायैः ॥ केदोपग ॥ प्रोक्तफलैर्दत्ताखोवित्पाड

सर्वग्रहाः
 चराचरस्य
 तदारज्यो
 यदास्ति
 शिखरत
 स्तिराश
 तदानलय

४४

पत्र

२५

रन्ने नष्टय कफलोतौ ॥ ३ ॥ आस न के इ च व न ह्य गै र्ग दा र वा स्त न्व स्त गे पु श
कटं विद ग र्व वं धो ॥ ४ ॥ गार कं न व म पं च म ल ग्न सं स्केः ल ग्नान्य गै ह ल मिति प्र व
दं ति सं झः ॥ ५ ॥ श क टां ड उ व बु ज्ञा ष्ट नै र्व ज्ञं त हि प श त गै र्य वः ॥ क म लं डु वि ग्नि
आ सं स्ति ते र्वा पी त य दि के ड वा स तः ॥ ६ ॥ पूर्व श स्त्रा नु सारे ए म या व ड्रा द यः उ
ताः ॥ व डु र्थ च व न स्त र्या त् इ सि तौ च व नः क र्थ ॥ ७ ॥ क ट का दि प्र द तै श्च व डु र्ग ह
ग तै र्ग है ॥ ८ ॥ यू पे पु श ॥ कि द डा र वा दो रा यैः क ट कै क मा त् ॥ ९ ॥ नौ क ट छ त्र वा पा ति
त व तू स न्य स च सं स्ति ते ॥ १० ॥ न सं श डा ता दी नै र्वि त्त यु तौ न च मि स लः ॥ ११ ॥

२५

अर्हवदसुनावायैः प्रोक्तस्व न्यर्हसि स्थितैः ॥६॥ एकांतरगतैरर्थोऽसमुद्रः षड्गुहाश्च
श्रितैः ॥ विलग्नदिस्थितैश्चक्रमित्याकृतिजसंग्रहः ॥७॥ सत्त्वो रवा योगाः स्थैः
सप्तसप्तर्हसंस्थै रिकायाया दत्तकी दामिनी च ॥ पात्राः केदारः शूलयोगो
युगं वागोलश्चाब्जं न्या नू पूर्वमुक्तानू विदाय ॥८॥ इत्थं विदेश निरुत्तौ ध्रुव
विश्वरज्या मानी धनी वरुण ले बज्र नृत्य युक्तः ॥ वागस्थिस्थानि प्रणान
लजाः ॥ स्त्रुगुद्योगो गान्धिता च उगता बज्रदुखः भाजः ॥९॥ आश्रयोक्ता
स्तु विफलान वं त्यन्ते विनिश्रिता निश्रायैस्ते फलं दधुर निश्राः स्वफलप्रदः ॥१०॥

४४

पत्र

३०

यज्वार्थं ता कू सततमर्थं शचिर्गदायौ ॥ तद्वृत्तिं कूराकटजः समडाः त्रुदारः
हृत्तो टनः कलहस्तु विहगेप्रदिष्टः ॥ मृगाटके विरस्तुस्वीरुषिस्तु दलास्वो ॥
१७ वज्रेत्तु पूर्वस्तु स्वितः सुचोगतिः स्मरे ॥ शौर्यां चितो यथयवेस्तु स्वितो व
यो तः ॥ विह्वाता कीर्त्या मितसौ रवा पुतः ॥ १८ वाचा ननु स्विस्तुस्वो नि ३०
विह्वलदाता ॥ १९ त्यागात्तवानू कस्तुस्वो वरे ॥ यते वफरे हि ॥ स्त्रो ययुष्वध
विह्वलतः शरत्तु शरत्तु गनी वोलसः सुखधने विद्युतश्च शक्तौ ॥ २० दंडे प्रियै वि
रहितः पुरुषो न्यदृतिः ॥ २१ कात्यायुतश्च न सुखः लपराश्च नौडः कूटनृत

शूरसुकार्मुकचवप्रमोत्तमसौहः॥

॥ जवनबधनपञ्चजातः॥ सुत्रोद्धवः स्वजनसौहृदकरोत्तमसौहः॥ सुत्रोद्ध
उजः सुचगकांतवपुप्रधानस्तोयातयेनरपतिप्रतिमस्तुतो गवचकेनरे
ठुकटधुतिरंजितं किंवा गोधवश्च निपुणः प्रियगीतनृत्यः॥ उदात्तान्यका
र्यनिरतः पशुपश्यदाम्निपाशोधनोजनविशीलसन्तत्यबैधुः दकेदारुः क
षिकरकरः सुबहुपज्जो ज्ञा शूरहृतो धनसुवि विधनश्च शूलो धनवि
हितः पाषाडी स्या यगेयगोलके विधनमालिनो ज्ञाते पितः अशालसो चनः
॥ अतिनिगदिता योगासाई नो जे रिहना च साः॥ निरुद्धः यतः फलदा चित्ता

४४

पत्र

३१

येते समस्त दशास्वपि १९ इति श्राद्धं ज्ञातके नाम स यो जाध्याया २२ अथ
मत्तमुच्यते हि दान्यर्क केन्द्रादि सस्ते शशिनि विनयवित्तज्ञानधीने पुणानि
॥ अहनि निश्चि वेदस्वे धि मित्रांशके वा सुशुभं स्तितृष्टे वित्तवान् स्या
सुखी च ॥ १ सौम्यैश्मरानि धनेष्वधियोग इदोस्तस्मिन्मयस्तच्चि वदिति
पालजन्तः ॥ संपन्नसौहृदविजवाहतशत्रवश्च दीर्घायुषो विगत रोग नयाश्च
जाताः ॥ २ दिवा कौस्तुभफागुफा उरधरां स्वात्पो नयस्ते ग्रहे शांतां शोकतयि
तो न्यथा उच्यते निः केन दु मो न्यै च स्वै ॥ केन्द्रे शत — करे च वाश

३१

दयुते केन पुनो मे धेतो के वि के न वंश के धि पि वी दी त्फ कि प्र सि द्धान ते ॥ ३ ॥ त्रिंशत्सं
पा सुन फा नु फा रवा षष्टि त्रय दौ रध र प्र जे दा ॥ ४ ॥ इच्छा विकल्पैः क्रमशो निनीय
ना ते निवृत्तिः पुनरन्यनीतिः ॥ ५ ॥ स्वयमधिगतवित्तः पार्थिवस्तस्य मोचा नव
तिदि सुन फा यां धी धन रवा ति मा श्र ॥ प्रचुर गदशरी रः शीलवान् रवा त की ति वि
षय सुष सु वेषो निवृत्तः श्र्याः नु फा यां ॥ ६ ॥ उत्पन्नं नोग सुषुक्ते धन वा दना
व्यस्त्या गा न्वितो डर्प शः प्रचवः सुचृत्यः ॥ केन पुनो मे मलि न डः खित नो च निं स्वाः प्र
थाः श्वलान् पते रपि वंश जा ताः ॥ ७ ॥ उक्ता दशौ र्य धन सा द स वा न्म ही नः सौ

४४

पत्र

३२

वसुमान्

मपदुःसुवचनो निपुणः कलासु ॥ जीवोर्ध्वमसुरवचा कन्टपहजितश्च
कामोत्तुर्बुद्धिधनो विषयोपनोताः ॥ १ ॥ परविचरपारित्युद्धोपनोताश्च
तनयो बल्लभः कार्यक्षेत्रे शान्तः ॥ अक्षतः ॥ उडुपो निदुःपमृतिग
लिततनुश्च सुनो न्यथान्यदृश्यं ॥ लग्नदतीव सुमान् शशांकाशौम्य
हेतुपवयोपगतैः समस्तैः ॥ दाम्नां समो ल्यवसुमाश्च तदुन्नताया मन्ये च
स्वपि फलेष्विदमुक्तेन ॥ इति श्री वृद्धातके चरयो गाथायः ॥ १३ ॥ निम्ना
मूर्जनयसुषेक्षरासदितो यन्त्रमकारि नरं ॥ नो मे नो धिघरा तं बुधेन नि

३२

वि

पुण्णधीकीर्तिसौख्या न्वितं ॥ करं वा कतिनान्य कार्य निरतं शुक्रेण रंगा युधे ॥
नैवं स्वरे जेन धै क शतं चाड प्रकारे पुवा ॥ कटं आसव कुं च पण्यम शिवे मा
उसवक्तः शरी ॥ संडः प्रश्रितवाक्यमर्थ निपुणं सौ नाग्य कीर्त्या न्वितं ॥ वि
क्रांतं अरुतं मुख्यम स्थिरमतिर्वित्तेश्वरं सां गिरा ॥ वस्त्राणां ससितः क्रिया
दिडा शतं साकी पुनर्नृसुते ॥ मरुता दिश्वेदकटै र्वा वदरति वणिक्वा
ऊयोदाससौम्ये पुत्रुधा दक्षसखी वेचवति नरपतिः प्राप्नोति वि
जावा ॥ गोपामयो यददः परयुवति रतो यत्नं सस्तुरे जे ॥ उः स्वातो सत्य

ॐ

पत्र

३३

सधः सप्तविरतनये त्रिभिर्जैर्निदितः श्व ॥ ३ ॥ सौम्ये रंगवरो वृद्धस्पति युते ग
त प्रियो नृत्पवित् । वाग्मी नृगणायः सिते नमः । रुद्रनामायापदुर्लभकः ॥
सद्विद्यो बकुदारवान् बज्रगुणः शुक्रेण युक्ते गुणे । हे ज्येष्ठमश्रुकरोऽसि
तेन घटकजयतो नकारोऽपि वा ॥ ४ ॥ असितसितसमागतेत्यवच्छुः युवति
समाश्रयसं प्रवृद्धवृत्तः । तवति च लिपिपुस्तकवित्रवेत्ता । कथितफले
परतो विकल्पनीयो ॥ ४ ॥ इति श्री वृद्धजातके द्विग्रहयोगाध्यायः ॥ १४ ॥
कस्मै शुश्रुषादिनिचलयुते ज्ञातापृथक् कवीर्यजेः शाक्यो जीविकसि

३३

स्वेकै ह्यवृद्धविरका निर्ययव न्याशनाः ॥ मादेय इयुश क्षिपा करसितप्रा
जा करी नैः क्रमात् ॥ प्रवृद्धा बलिनिः समापर जितैस्तस्वामिनिः प्रच्युते ॥
राविलुप्तपुतकै रैरदीक्षिता बलिनिस्तजत नक्त यो नराः ॥ अजिया वितमात्र दीक्षि
निदत्तै रन्य निरीक्षते रपि ॥ २ ॥ जन्म शो न्यै र्यद्यद्य एष कर्तुं पश्यत्यर्कि जन्म पवा
वतो न ॥ दीक्षा प्राप्ता ॥ त्या किं चेः कारा संस्वे ॥ नौ मा कं शो सौ र्हृष्टे च चंड ॥ ३ ॥
सुर उग्र ॥ शशि होरा स्वा किं दृष्टा सुधते गुरु रघु पती नौ योग जस्ती र्घी
रु स्यात् ॥ नवम नव व संस्वे मंदगे न्यै र्हृष्टे नवति नृप तियोगे दीक्षितः ॥

ॐ

पत्र

३४

धिवेदः॥४॥ इतिष्टदकारनकेप्रवज्जाधायः पंचदशः॥१॥ प्रियान्तरधराः सुभ
पशुचगोददो॥ शिरीषुमतिरुमांश्च॥ ठतनिश्चयः सत्योरोपदहसुखित
श्चतरणीषु॥१॥ वज्रकुपरदाररतस्तेजस्वीकृतिकासुविज्ञातः॥ रोहिणी
सत्यशुविप्रियंवदश्च॥ स्थिरस्वरूपश्च॥२॥ चपलः शत्रुरो॥ नीरुः उपद्रुमा
दीधनीमृगयोगी॥ रागगर्वितकृतघ्नो हिंस्रः पापश्चरो जह्नुः॥३॥ दाता सुखी सु
शीरो उर्मिधरोगनाकिपांशुसुश्च॥ अल्पेन ववसेंद्रुष्टः पुनर्वसौ जय
तमनुजः॥४॥ शांतात्मा सुचगः पंडितो धनी धर्मसाश्रितः पुष्पो॥ रागसर्वज्ञो पापकृत
श्चोत्रश्चोत्रो जगत्सुखो विद्याप्रधानो योगी सुखला कवी यफुल्लान्तरसा दीष्टपा नपेधरागीतस्कोरहस्तः॥५॥
वज्ररूपधने योगी सुरापी पितृभक्तो महोद्यमपित्रे॥ प्रियवाक दाता द्युतिमानरतो नृपसेवको नृपः॥७॥ जमेरा
पाम

चित्रां वधरमा लधरः सुतो वनांगश्चानवतिचित्रायां दांतावणिकृत्पातुप्रियवा
कधर्माश्रितस्वातो ॥ ७ ॥ इत्युर्ध्वो युतिमानवचनपटुः कलदक्षो दिशामातुः ॥ आ
द्यो विदेशवासी चक्षुषुरननुराधः सु ॥ ८ ॥ ज्येष्ठस्तु नवकुमित्रसंयुतो धर्मकृत
प्रवुरकोपः ॥ मलेनानीधनवानुसुरिचिद्विस्तस्त्रिस्तो नागी ॥ ९ ॥ इष्टानंदकलत्रो
मानीष्ठस्तु दशजलदेवो वै च विनीतधर्तिकवकुमित्रकृतज्ञः सुचगश्च ॥ १० ॥
श्रीमान्प्रवणेश्वरवानुदारदारोक्षीधनमन्वितः स्वतः ॥ दाता द्यः श्रेणीत
प्रीयो धनिष्ठा सुवजनादिदातुः ॥ ११ ॥ स्फुरवाकवसनीरिपुदासाहसिक
शतत्रिषु दुग्गा ॥ न जपदा सुस्त्रिगुः स्त्रीजितधनपटुरदाता च ॥ १२ ॥

४४

पत्र

३५

वत्कास्तु विप्रजावान्जितरात्रुर्धर्मिको द्वितीयास्तु ॥ स्वसंघर्षागं सुचगः
शूरः सुचिरधेवान्पोह ॥ ४४ ॥ इति ह तज्जातकेन दत्तगुणाः षोडशोऽध्यायः ॥ ४५ ॥
इति स्तामदुष्कृशाकालमुक्तुक्दिप्रप्रसादोदयः कामीडुर्वेतज्जातु रस्त्वि
धनः शूरो गनावल्लनः ॥ सवाहः ॥ अतस्त्वस्वीव्रणा कितशिरामनी सदाशूर
जः ॥ शक्यापाणि तले कितो निवपतः स्तोय च नीशः क्रये ॥ १ ॥ कांतः खलु गतिः ॥ ३५ ॥
युरवदनः प्रहस्य पांश्वं कितस्त्यागी केशः स ह प्रभुः ककुदवान्कंन्याप्रजः
श्रेष्ठान् ॥ पूर्ववो धुधनात्मजे विरहितः सौभाग्ययुक्तः रुमी दीप्ताग्निः प्रमुदा
॥ प्रियः स्त्वि रसु हन्मयां तसौ रवागवि ॥ २ ॥ स्त्रीलालः सुरतोपचारकुशलतामा

दणः शास्त्रचित् दूतः ॐ वितमर्द्धः पुटुमतिर्द्विस्थं गितघृतवित् ॥ चार्धगः प्रि
युवाकप्रनन्दगम विगीतप्रियोन्तवित्कीर्वातिरतिं समुन्नतन सचदे
दयर्द्धगे ॥ ३ ॥ आवक्रुतगः समुन्नतकटिः स्त्रीनिर्हितः समुन्नितदेवदः प्रचु
रालयः दयधनैः संयुज्यते च वदस्वः पीतगलः समेतिववशं साम्नासु
रुद्रसलः स्तायोद्यानरतः स्ववेरमासदिते जातः राशोकेतरः ॥ ४ ॥ स्त्रीरुः
स्वर्णदन्तु विरातवदनः पिगेन्द्रो ल्यात्मजः स्त्रीद्विषी प्रायतं सकानन
नगः अण्यकार्य विरोदत्रिहोदरदंतमानसभाज्ञा संपीडिता स्था

४४

पत्र

३६

गवान्चिकितः स्फुरधीः सुगर्वितमनामा उविष्योर्कचो ॥ ५ - ब्रीडामेध
रचारुचीक्षणगतिः श्रस्तां सुवाङ्मुखीस्तद्वः सत्यपरः कलास्तुतिपुणः
रास्त्राधीविहर्मिकः ॥ मेधावी सुरतप्रिययः प्रियपरगृहेर्वितैश्चसंयुज्य
तिकंन्यायापरदेशगः प्रियवचः कंन्याप्रज्जोल्पात्मजः ॥ ६ देवब्रह्मरासा
धुप्रजनरतः प्रहः सुविस्त्रीजितः प्राप्नुस्सूक्ततनासिकः कुराचलजात्रोट
नार्थान्वितः ॥ ७ पृथुलनयनवृक्षादृतजंघोरुजानुर्जनकउरुविपुक्तः श
रावेवाधितश्च ॥ नरपतिभुलपूज्यः पिंगरतक्रूरवेहास्वगङ्गलेशगण

३६

कचिन्नयापोलिजातः॥॥ आदीर्घस्य शिशिधरः पितृधनस्त्यागी कविर्विचरवा
नूतकारस्थूल बरदश्च श्रवाधरनरः कर्मघतः शिल्पवित् ॥ छुनुज्ञासः कुनखी
समासलनुजः प्रागज्ञवान् धर्मवित् बंधुहितनवलासेनेति च चरौ समौ व
साधोऽश्चः ॥९॥ नित्यं लालयति स्वदारतनयात्तु धर्मध्वजो धृतराः ॥ स्व
लक्ष्मीमकटिर्गृहीतवचनसौ नाग्ययुक्तो लसः ॥ शीताक्षुमनुजो तनश्च
मकरेश्वाधिकः काव्यस्तत्प्लुष्टो गम्यजरो गताशु निरुते सत्यकलजो घृणी
१० करं गलशिरोमुखं रमसदीर्घतनुपृथुचरणो रुष्टोऽङ्घनास्यक

चत्र
३७

विर्वरः॥ परवनि तार्थपापनिरेते हयहृदि युतप्रियं अममबुलोपनसु हतुह
टजोऽधसहः॥ ११ जलपरधवन तोलावस्त्रदीपानुरक्तः समे मन्त्रिरशरीरसु
गनशो हृदके॥ अतिरवतिसपन नानुस्त्री जितश्चाग्रहृदि युतिनि
विधननोगीपंडितश्चांत्यसंज्ञो॥ १२ बलवति राशेतदधिपतिवा बलयुक्तः ३७
स्याद्विदुर्दिनां शु॥ कथितफलानामविकलदाता शशिवदतो न्यपादुपरिचि
त्पाः॥ १३ इति हृदजं तके चंद्रराशिस्वत्तावः॥ १४ प्रथितश्चंद्रराहो ल्यवित्तः
क्रयगेचायुःधर्मद्विदुर्गगनागः॥ गविवस्त्रसु गेधपण्यडीवीवतित्ता॥ ६

दुर्जरा लगे यवाद्यैः ॥ ५ ॥ विद्या ज्ञानावतिप्रचितवान् मिथुनगे जानौ अतीर
स्वित्ते ताह्नाः स्वः परकार्यकृतं भ्रमपथः केशैश्च सयुज्यते सिद्धस्त्वनरै
लगे छलरतिवीर्याचितोद्भूः पुमान् कन्यास्त्रिलिपिलेक्षकाव्यगणितज्ञाना
न्वितः स्त्रीवपुः ॥ ५ ॥ वातस्तौ लिनिशोडकोऽधुन निरतो हिरण्यको नीचकृतः ॥ क
रः साहसिको विषार्जितधनः शस्त्रांतगो लिस्त्रितो ततः पूजो धनवान् धनुध
रगते ताह्ना निषकारको ना नीचोद्भूः कुचणिभिर्गेल्यधनवान् लब्धो स्व
न्य नागोरतः ॥ ६ ॥ नीचोद्यते तनय नागपपरिच्युतो स्वः तोयाक्षुपस्य विज
वो वनितादृते तस्य ॥ नक्षत्रमानवतनुप्रतिमे चित्तागेल कम्पादिशेकुदिन

४४

पत्र
२४

रश्मिदिनेशयुक्तो ॥ ७ ॥ इतिरविचरः ॥ नरपतिसंज्ञताटनचमूपवणिक
सधनक्षततनुचौरत्वरिविधकीयांश्च ऊजः स्वगृहे ॥ पुनर्निजितानसु
हृतसुखिमान् परदारतान् ऊहकसुवेषजाग्रपशुपान् सितचेजनयेत्
॥ १८ ॥ बौधोऽसहस्तनयान् विमुक्तूक्तज्ञो गांधर्वदुष्टशरः फदर्पः रूप
गोऽजयोऽथ ॥ १९ ॥ चांदेर्धवान्सलिलयान्समाजितः स्वप्राज्ञः चरमितन
येविकलः खलश्च ॥ २० ॥ निःस्वः केशसहोवानीतरचरसिंहेत्यदारम्भ
जो ॥ जैवेनैकरिपुनरेऽसचिवः रघोतेजयोऽप्यात्मजः ॥ २१ ॥ दुःखान्तरताते
विधनोऽतनो नृतरताक्षराश्च ऊजस्तुते ॥ नौमेचरिधनात्मजोऽथ

गगते नरणेयनातसमः॥ इति नौमवरः॥ धूतज्ञपा नरतनास्तिक
चौरनिःस्त्राकस्त्रीक कदलददसत्परताः ऊजर्त्त॥ आचार्यै नरसि
तदारधनर्जनेष्टाः शौक्रेवदानागुगनक्तिरताश्चसौम्ये॥ २१ चिकचू
नशास्त्रकलाविदश्चधः प्रियचदः सौन्दरतस्त्रतायेके॥ कलाजित
स्वः स्वजनस्यरात्रुशरां केजेरीतकरदयेके॥ २२ स्त्रीदेषोविधनसु
खात्मजोहनीशः स्त्रीलोतः स्वपरिजवोर्केशशिजेइ॥ त्यागीइः प्रवु
रगुणः सुरवीहमावानुपुक्तिज्ञोविगतजयश्चषट्शरी॥ २३ परक

ॐ

पत्र
३९

मन्दस्व शिल्पबुद्धिर्गो वानूवेष्टि कशब्धेऽर्कजोर्देन्य सत्कृतपंक्ति
ताप्तवाको॥ नवमेत्येति तसेव कोर्त्ये शिल्पः॥ २४ इति बुधवारः॥ सेना
नीवज्जवित्तदारतनयो दाता सुहृत्पुत्रः दम्भी॥ तेजोदारगुणावितः सुरगुरो
उतः पुमानूकौजये॥ कल्याणः ससुषार्थमित्रतनयस्त्याजीवियः शौक
मे॥ बोधेन्तरिपरिक्लृप्तमजसुहृत्सचिवः पुत्रः सुखी॥ २५ चीडेरनसुत
स्वदारविभवप्रज्ञासुखैरन्विता॥ सिंहस्थाद्वलचायकः सुरगुरो
क्तचयचञ्चले॥ स्वर्देमादुलिकोनैरसचिवः सेनापतिर्वाधनीञ्च

३९

कर्कटवत्फलानिमिकरेनाचोत्पवितोस्तु ~~स्वी~~ स्वी ॥ २६ ॥ इति शुक्रविचारः ॥ प
रयुवतिरतस्तदर्थवादे दत्तविचारः कुलपञ्चजः कुलहो ॥ स्ववलमन्निधनो न
रेजपूजाः स्वजनविभुः प्रथितोऽनयः सितेस्त्रे ॥ २७ ॥ नपत्तत्यकरोऽर्थवान् कला
विमिश्रुनेषष्टगतेति नीचकर्म ॥ रविजर्हगतेऽमरा रिपूजा सुजगस्त्री विजि
तोरतः कुमाय ॥ २८ ॥ हिमायो यी नीरुः प्रबलमदशोकश्च शिशिने ॥ हरो यो व
प्रायः प्रवरयुवतिर्मदतनयः ॥ गणेशपूजाः सस्वः उरगसहिते दानवगुरो रुचे
विहामाधो नपत्तनितपूजा ति सुजगः ॥ २९ ॥ इति शुक्रफलविचारः ॥ अथो

ॐ
पत्र
४

नः कपटवानुविसुहृदयमेजे कीटे उर्वधवधना कचपलो घृणश्रः ॥ निदी
सुख्यतनयः सदलितश्रलेके रवेरहापतिर्नवतिमुख्यपतिश्च बोधे ॥ ३० ॥
वर्ज्यस्त्रीष्टो नवकुविजवे ॥ नृतिभार्यो दृषश्चुखातः स्वोवेगणपुरबलग्रम
प्रज्योऽर्थवाश्च ॥ कर्किण्यस्वोविकलदशनोमाट्टदीनो सुतो हः सिंदे
नार्यो विसुखलनयो विष्टुत्सुख्यपुत्रे ॥ ३१ ॥ स्वतः प्रत्ययितो नरेऽनवने
सत्पुत्रजाया धनो जीवकेत्रगतेऽर्कजे पुरबलग्रामाग्रतो नाथवा ॥ अनास्त्री
धनसंयुतः पुरबलग्रामग्रणीर्नंददृक् स्वकेत्रे मलिनस्त्रिरर्थविजवो जेता

४०

चजातः सुमान् ॥ ३२ ॥ शशिरकरसमागमे चराधनो संधफले प्रवतिलग्नजा
तैः फलमधिकमिदं यद्वदन्नाना चवर्नननायकुले विचिंतनीयाः ॥ ३३ ॥
इति वृद्धजातके शशिस्वाभावो ध्यायः पौरुषः ॥ चंद्रे नृपबुधे नृपा
समगुणिस्तेनाधनाश्चाज्जे निस्वस्तेन नृपाद्यां नृपधनिनः प्रषः ऊजायेग
विनृस्तेयोवावदारिषार्थित्वं बुधे नीतं बुवाया - धनः ॥ स्वर्तयोधकवि
इन्मिपतयो यो जीविवाग्रो - गिरौ ॥ १ ॥ ज्योतिर्ज्ञातु नरे रत्नापि नृपस्य
शाबुधा यो दत्तौ ॥ तद्वत् नृपचमूपनै पुण्ययुतां पष्टे मुनेत्राश्रयाः ॥ ज्ञके

४४

पत्र

४९

२ नृपसुवर्णकारवर्णः ॥ जः शेषहितेनेरुती। कीटयुग्मपितान्
तः ॥ २ ॥ अरजको वांगोधनो नृपतिः ॥ २ ॥ दानुवी राजनाश्र
या ॥ ३ ॥ अत्रुरणोपापेस्सदैव ॥ शराद्वानुवी शनोरुपं ॥ ४ ॥ डित
धनीद्वोतनृपोमृगे ॥ नृपो नृपसमो न्यदारनिरतः शेषैश्चक्रैश्चिह्निते वा
स्यज्ञो नृपती बुधश्चरुषगेपापश्चपापेहिते ॥ ५ ॥ होशहोदत्ताश्चितैः शुभक
रोदृष्टशशीतजतः अंशेतत्पतिभिः सुहृन्वनगेर्वावीहितः शस्यते ॥ यथा
कंप्रतिराशिबीक्षणफलैतद्दृशंशेस्मृतं ॥ सूर्याद्यैरवलोकितेपिशशि

४९

शेयंनवोशेषतः॥४॥आरहकोवधमचिःऊशलोनि युधे त्रपार्थवान्
कलहकृतहितजोशसंस्के॥सर्वोत्पदारनिरतःकविर्विसेतांशसका
व्यक्तस्सुरवपरोव्यकलजगश्च॥५॥बोद्धेदिरंगवरवोर कवीधर्मवी
यइस्परिनिपुणःशाशिनिस्सुतेश॥स्वोशेत्पगत्रधनत्नुष्टतप
स्त्रिभुवःस्त्रीपोष्यत्तत्निरतानिरीक्ष॥६॥सक्रोधोनरपतिसमंतो
निधीशःसिंहोशेप्रबुद्धतोतिदिस्त्रकर्मजैवोशेप्रथितवलोरागे
पदेष्टादास्पदःसाचिवविकासष्टदशीत्तः॥७॥अन्यापत्पदःस्वित

सत्पिस्वे मानसकः कर्माणिस्वे नृकः ॥ ५८ ॥ त्रिष्टुः तु
 लकश्चकी जागे वदे जानौता इदिं हादिट्टे ॥ वर्गी ते मे सु स्वपरगेषु
 कुं जं प युक्तं तत्क ह म धाल युता ॥ सु तनु क्रमेण ॥ विर्या न्वितो श क पति
 निरुण दि पूर्व रा शी ह ए स्य फल मंत्र फल ददाति ॥ ५९ ॥ इति श्री वृद्धा
 तके दृष्टि फला ध्यायः ॥ ७ ॥ श्रु शो स्तुष्टो विकल न वयाना नि धृणी केत
 तु स्ते ॥ मे षे स स्वा स्ति मि त र न य नः सिं द सं स्ते नि रा धः ॥ नी चं धे स्व
 शिशि रू द ग ते बु हु दा हं प तं गे ॥ नूरि ज्यो नृ प द्रु त ध नो व क्रो रा गी

द्वितीये ॥ मतिविक्रमवान्। तृतीयगेर्कविस्वस्वपीडित
मानसः स्वार्थं त्रुष्टो धनवदितस्त्रिकोणधनवान्। त्रुडितश्च
शत्रुयाते ॥ २ स्त्रिनिर्गतिः परिनिवमनगेपतंगे स्वत्मात्मजा निधन
गविकलेहराश्च ॥ धर्मस्तुतार्थस्तु स्वचाककृतसौर्यनाकरे। ला
जप्रस्तुतधनवान्। पतितस्त्रुरिफे ॥ २ सुकोनेतजडो धनी नबधिरप्रे
षराशोकोदये ॥ - स्वर्गो - - चबहुस्तुतः स स्वकुटे बोधनी ॥
दिस्त्रो। नारगते सुखसतनयेतत्प्रोक्तनावान्वितो नैकारिर्मह

४४

पत्र

७

कायवक्रिमदनः तीक्ष्णो लसश्चरिगे ॥ ३६ ॥ सु - स्ती ~~स्ती~~ व्रमदोम
देवक्रमतिव्याधार्दितश्चाष्टमे सौजा ग्यात्मजमित्रबंधुधननाक
धर्मस्त्रितेरीतगौ ॥ निषतिं समुपैति धर्मधनधौ र्यैयुतः कर्मगे ॥ रवा
तोनावगुणान्वितोऽर्जुनगते सुयोगदानो व्ययः ॥ पलयेऊडेह
ततनुर्धनगेकदन्नाधर्मो घवानदितकश्चतिमोन्यसंस्तुः ॥ विहृ
नी प्रखलपंडितमंत्ररात्रुधर्मज्ञविश्रुतशृणापरतोर्कवतज्ञे ॥ इति
दानसुवाक्यं कपणः सुखी च धीमान्नरात्रुः पितृतोधिकश्च ॥ नीच

सुधनी

सुधनी

४५

स्तपस्वी सधनः सला नखलश्च जीवे क्रमशो विलयात् ॥ स्मरनिपु
राः सुखवांश्च विलये पिउ दुःखकलहोऽस्तगते सुरते प्रे ॥ तनयग
ति सुडा ॥ खि नो नृगुपुत्रे गुणवदतो नृगृहे सधनो न्ये ॥ १८ ॥ दृष्ट
यो रजी मदनवशागे तं तमलिनः शिशुवेषी डात्रः स विर सुतले
॥ तल सवाकू ॥ गुम स्वर्लो च स्वे नृप तिसृशो ग्रामपुश्यः सुवि
दांश्च ॥ वै गो दिनकरसमो नृत्र कोपितः ॥ सुहृदरिपरकायस्वाही
उगस्ते तानां फलमनुपरि चित्यं लभ्यते देहारि नो वै ॥ समुपचय वि

पात्रिसौम्यपेषु सत्यः कथयति विपरीतं किं पृष्टं ह्यमेधु ॥ १० ॥ स्वाचमि
कोणस्वस्तु ह्युत्तुनी चैव दाकजे ॥ ११ ॥ सुतं संपूर्णया दानदलपात्रा यमि
फलैश्च ॥ १२ ॥ इति वृद्धजातके नावाध्यायः ॥ १३ ॥ कुलसमकुलमुख्य
स्वबुधपूजाधनिस्तु रवी च पन्थाः रवनेकवद्व्या ॥ १४ ॥ परिज्ञव विस्तु ह
स्वबंधपोष्ठा ॥ १५ ॥ गणपतेशात्रुपां स्वमित्रतेषु ॥ १६ ॥ जनयति नृपमि
कोणचजोमित्रदृष्टः प्रचुरधनसमेतं मित्रयोगांच सिद्धिं ॥ १७ ॥ विधनविस्तु रव
मस्तु व्याधिताबंधतप्ता वधैर्दितसमेता शत्रुनीचदंगेषु ॥ १८ ॥ ननु ननु लगे

नमो हस्त्यो न ज्ञागते दाद्य वना च दति ॥ कस्यारो न दो न यथा स्ति रशरति
पसंगादिति विलुगुप्तः ॥ याते वसस्व समनेषु दिनेषु शो दो रां स्वातो मदाय सव लार्थं पु
तानितो जा ॥ चांदी श्रेष्ठ युजिमा र्दव का तिसो रव्यसौ ना गधी मधुरवा का युतस्व श्र
जातः ॥ ४ तास्व वदो रां सपर दो गो र्ज्ञे न चानराः पुर्वे मुणे न मथा ॥ वा तस्व दारा सव न
स्ति ते पुमर्था न वत्क कृणो विदी ना ॥ ५ कल्याण रा एगु रा मा त्म सु रु द्द को णे वं
व्यगस्त दधि नाथ गुणं करोति ॥ व्यालो य क ता यु ध व स्रु श्रणी से छी ते पु ती ह्यो ति दि स्त्र
गुण ता ल्य ग तो ह न श्र ॥ स्वनो नो का पं ढि ता व्यो न रं डः क्री वः श्रेणो व द्दि च द्दा स

४४

पत्र
४५

सहस्रिः॥पोपोदिस्त्रोधीश्रवर्गोत्तमोशेषेखामेशारशिवदादशोशो॥७॥जायावितोबल
वित्तषण्णसवयुक्तस्तेजोतिमादसयुतश्चक्रजस्वनागो॥रोगीमृतस्वयुवतिविषम
न्यदारोद्धुदुरवीपरिरुद्धसुतो॥मलिनोक्तेपुत्रे॥८॥स्वाशगुरोधनयशः॥सुखस्व
द्विष्टुक्तास्तेजस्विष्यन्निरुगुधमोत्तागवंतः॥मेक्षकलाकपटकायविवाद
शिलशस्त्रार्थसादसयुताशशिजे॥तिमान्याः॥९॥स्वत्रिंशोशेबहुसुतसु
स्वारोग्यतोऽगार्थयुक्तः॥शुक्लेतीक्ष्णः॥सुतलिततदुःसुप्रकीर्णद्विष्यः॥१०॥
स्त्वन्नोविषमवधमोकोद्धुदुरवीपरिरुद्धसुतो॥मलिनोक्तेपुत्रे॥८॥स्वाशगुरोधनयशः॥सुखस्व

४५

शकेषु ॥ १० ॥ इत्याश्रययोगाध्यायः ॥ १९ ॥ स्वर्हडुगामूलत्रिकोणगाः कंठकेषु यावन्त
त्राश्रिताः ॥ सर्वएव तेनोन्पकारकाः कर्मगस्तुतेषां विशेषतः ॥ १ ॥ कर्कटोद
यगतेयथोडुपेस्वाचुगाः अजयमार्कस्तरयः ॥ कारकाविगदिताः परस्परैल
नगस्पसकलोवरंडुगः ॥ २ ॥ स्वत्रिकोणगोदेतुरन्यस्ययदिकर्मगः ॥ सु
हतगुणसंपन्नकारकाश्चापि सस्मृतः ॥ ३ ॥ पुचंवर्गे त्रिमेजन्मवैरीस्त्वा
नेपिसज्जदे ॥ ४ ॥ अश्वत्थेषु वकेषु कारकाद्गुणदेषु च ॥ ४ ॥ मध्येवयसः सुखे
प्रादाके जस्वः अजन्मलगापाः दृष्टादयकोदयर्हगाः स्वाततः प्रथमेपुप

पत्र
४५

कदाः॥ यदि न करय पिरौ प्रवेश काले रुद्र नृगुडो जवन सभ मधु जेतौ ॥ रवि
सुत शिशिनो विनिगम स्त्रौ श शितनय फल दस्त्र र्व कालं ॥ ६ ॥ इति प्रकी
र्ण भायो विशतितमः ॥ २० ॥ लया तुत्र कलत्र ने शुचि पाति प्राप्ते धवाले किते वं
पदाय दिसं पद स्तिष्ठ हितयो र्ज्ञेयो न्यया सं च वः ॥ १५ ॥ पार्थे नो दय गेर वोर वि
सुतो मीन स्विता दा रदा पुत्र स्त्वन गत श्व पुत्र मरणं पुत्रो वने र्य च्छति ॥ १३ ॥
ग्र ग्रहेः स्तिव उर स्त्र सं स्विता ॥ मं भ्य स्विता नृगुत नयेऽथ चो ग्रयोः ॥ सौ म्य व
ग्रहे स्ति स स है कनय न स व दं ति जन्मः ॥ दून स्क्वो न व म पं व म सै स्क्वो

४५

वीशुक्रार्कयोर्विकलदारमुशैतिजातंकोणोदयेचगुतनयेस्तवक्रसधैवं
 ध्यापतिर्यदिनसुतर्हमिष्टयुक्तं॥पापग्रहेर्वीधमदलभराशिस्त्वेः॥हीणोशशि
 न्यसितकलत्रजन्मधीस्त्वे॥४॥असितऊजयावर्गःस्तस्त्वेसितोतदेवहिते
 परयुवतिगस्तोचेशेहस्त्रीयासहपुत्राय॥अगुजशशिनोरस्तेनार्योनश
 विसुतोपिवापरिणितःतन्तस्त्रीनौदृष्टौष्ठनैःप्रमदापतिः॥५॥वंशे-
 -
 वेत्तस्त्वेवमदसुखताखमदसुखगोश्वददेत्येवपापैः॥शिल्पीयं
 शिशिशुतयुतेकेजसंस्वर्किदृष्टे॥दास्याजातोदितिस्तुतयुरैरिफगेसौ

४४
पत्र
४७

सौरिनागेनावोर्केहोर्मदनगतयोहृदयोस्तर्यजेनन ॥ पापालोकि
योसितावनिजयोरस्तस्त्वयोर्वास्त्वचिम्बकचडेकर्कटदृश्यकाशकगते
पापैयुतेगुह्यम्बकश्चित्रीज्जह्मिपुधनस्त्वयोरश्चतयोश्चद्रोदयेस्त्वुर
वो ॥ चडरेवेवनिजेऽस्तगेचविकलोययुर्केजोवेशिगः ॥ अततरशिर्षु
जयोर्हृगवजपतंजे । आसद्वयातिहविकविदुषिखल्लनाजः ॥ शोषीपरस्परग
हंरागयोरवीचोः गह्वरेयवायुगपदेकगयोः क्षशावा ॥ चंडश्चिमधा
जपकार्किंमृगाजनागेज्जह्मि समंदरुधिरतदचेदितवायातैस्त्रिकोणम

४७

ॐ

लिकर्कवृषेर्गजेवञ्छेनपापसहितैरवलोकितेर्वी ॥ १९ ॥ निधनरिधनव
यस्मिन्तारविचंद्रायमायथातथाबलवत्ग्रहदोषकारणैर्मनुजानो
जनयन्त्यनेनतं ॥ २० ॥ नवमायत्तीयधीस्तुतानवसौम्यैरशुनैः निरी
क्षिता ॥ नियमातुश्चरैर्गोपघातदारदवैरुत्पकराश्चसप्तमे ॥ २१ ॥ उदयत्फ
डपेऽसुरास्यगोसपिशोचोश्चतयोः स्त्रिकोणयोः ॥ सोऽपप्रवमंडलेरवा
पुदयस्थेनयनापवर्जितः ॥ २२ ॥ संस्पृष्टः पवनेनमंदगद्युतेधूनेविलग्न
गुरौ ॥ सोऽन्मादोवनिस्त्रनुनास्तनुवनेनीचोविलग्नः ॥ श्रिते ॥ तद्वत्स

४४

पत्र

४६

यस्मिन्तोदये येन निस्तुते धर्माः तज्जेषून्वर्गं याते वासस्तद्वस्त्रं स्मितनये ह्यति
व्यये शतगौ ॥ १३ ॥ रात्रं पशोः कृत्वा शीतकरा मरेडौ नीवाधिरागते रश्मि
गजे वी ॥ १४ ॥ न्योत्य मध्वबुद्धिः क्रमशः प्रसृता ज्ञेया स्फुरन्त्युपगम क्रयग
र्नदासाः ॥ १५ ॥ विस्तृतदशनपापैः दृष्टेरवा दृढेक्षणो दिनकरस्तुते नैकवा ४६
धिरुज्ज्वलः विकलः पुमान् ॥ १६ ॥ व्ययस्तु तधनधर्मजैरशौम्यैर्जनैः समानानि
बधनं विकल्पं ॥ १७ ॥ उज्जगतिशुडपाशुनृतृदकोणैर्बलवदशौम्यनिरीक्षते
श्चतद्वत् ॥ १८ ॥ यमवववनोपस्माराः तः कथं यैश्च निरापतौ सरवितनयेव

कृतलोकंगते ॥ परिवेषणे ॥ रवियमकुडैसोभ्या दृष्टैर्ननस्कूलनाश्रितै
नतकमनुडा पूर्वोद्दिष्टैर्वराधममध्यामाः ॥ ७ ॥ इति त्रिनिष्टयोगाध्यायः ॥
यद्यत्फलं नारजनेर्वैऽहममंगनानीततद्देत्यतिष्ठुवा सकलं विधेयं ॥ ता
सां च नृकुमरसंनिधने वसुस्तुलेभ्योऽंगं शुभगतास्तमये पतिस्तु ॥ १ ॥ युग्मेषु
लभ्यराशिनाः प्रकृतिस्तुतास्त्रीसंख्येताश्च षण्युताश्च न दृष्टियोस्तु ॥ २ ॥
जस्तुयोस्तुमनुडा कतिरातयुक्तापापापुपापयुतवीदितयो
गुणोना ॥ २ ॥ केनैवदृष्टाव्रजतीहदासंसाधीसमायाकुचरात्रियुक्ता

४४

पत्र

४९

नृपात्मजैर्हैक्रमशोशकैषु चकार्किडीवैडुजानार्गवागो॥३॥ इष्टा पु
 न नृसयुगाकलास्त्रहारवातागुणैश्चासुरप्रदिताही स्यात्कापटी
 लीवसमासतीवबोधिगुणाद्याप्रविकीर्णकामा॥४॥ स्वच्छेदापतिष्ठा
 तिनीवजगुणाशली॥ नृपसाध्वीउतेनाचारान्नलटाकैनेनृपवधः॥ पुत्र
 धितागम्यग॥ जेवैनेकगुणाल्परत्यतिगुणाविज्ञानयुक्तासती॥ दासी
 नीवरताकिंनेपतिरता॥ इष्टाप्रजाचंशकैः॥ पशुशिलग्नसमायुक्तैः फ
 लं त्रिंशंशकैरिदं॥ बलाबलविकल्पेन तयोस्तैर्विविंचितयेत्॥ ५॥ हकू सं

स्थवसितसितोष्मसारांशेशौक्तेवा।यदिघटराशिसंज्ञवोशःस्त्रीनिःस्त्री
मदनविधानरं प्रदीपे संशोतिनयतिनरा।कतिस्थितानिः॥१॥ हृन्नेकापु
रुषेऽलेस्तञ्जवनेसौम्यग्रहावीहिते॥ लीवोस्तेबुधमंदयोश्चरुदेनित्यं
प्रवाशान्वितः॥ उस्तृष्टातरणौऽज्जेउविधवावात्येऽस्तराशिस्थितेकंन्येवा
उत्तवाहिह्यतेर्कतनयेद्युनेजरंगकृति॥६॥ आग्नेयेविधवास्तराशि
सहितैर्मिश्रैःपुनर्हेनवेत॥ करेदीनवरेस्तरास्वयतिनासौम्येहितेप्र
कृति॥७॥ त्रयोम्याशगयोःसितावनिजयोरन्यप्रसक्तोगनाद्युनेवायदि

४४

पत्र

५०

शीतरश्मिसहितौ नर्तुस्तदानुज्ञया ॥ ९ ॥ सौरां रं हेलगुगेसेंदुशुक्रो मा
त्रासां द्वंधुकीपापदृष्टे ॥ कौजेस्तोरोसौरिणा व्याधियो निश्चाकश्रीणी
वल्गनासज्जदंशो ॥ १० ॥ हृदो मूरखः सर्यज हेशकेवा ॥ स्त्रीलो लस्यात्
क्रोधनश्चावनेयो शोके कं तोती वसौ ना ग्य युक्तो विद्वान् नृत्तर्त्ता नैपुण
इत्यवोधे ॥ ११ ॥ मदनवंशगतो मृदुश्च चांडे त्रिदशगुरो गुरुवानुडिते
पियश्च ॥ १२ ॥ तिम्रुडरातिकर्मरुचश्चर्ये नवतिगृहे स्तमेयो स्तुते श
केवा ॥ १३ ॥ ईर्ष्या चिन्ता सुखपराशशि शुकलये देहोः कला सुनिपुणा

५०

सुखिताशुगता ॥ अक्रुद्धोऽसु सुनगाशु विराकलाइ विष्णुनेक
वसुसौख्यगुणशुचेषु ॥ १३ ॥ करेष्टमे विधवता निधने श्वरो यस्यास्मि
तोवयसितस्य समे प्रदिष्टा ॥ सस्वयं गेष्टु निधनं स्वयमेव तस्याः कं
न्या लिङ्गो ह रिष्टुवा ल्यसुतव मिदो ॥ १४ ॥ सौरे मध्यबले बले न रहितैः श
तां शुशुक्रेडुतैः शेषैर्वीर्यसमं नितैः पुरुषिणी यद्योऽरातृपुजम ॥ जी
वारास्युजिदै देवेषु बलिषु प्रकृत्य राशे समे विश्वाता नु विनैकवा
स्त्रा उरारा स्त्री बलवदिन्यपि ॥ १५ ॥ पापे स्तेन वमगतग्रहस्य उल्लाप

(१४४)

पत्र

५९

वृज्या युवतिरूपे तपसंशयेन ॥ उवाहे वरुः एविधौ प्रदानकोले उवाया
 मपि सकलं विधेयमेतत् ॥ १५६ ॥ इति स्त्री ज्ञातकाध्यायः ॥ २२ ॥ मृत्कर्मैक्यं
 देहणे नवलिनिस्तदा उवाया ॥ जवंस्तस्य युक्तनगात्रजो बद्धनवोवा
 र्या न्विते नृदिनि ॥ १५७ ॥ अथ वायुधजो ज्वरामयततस्तद्वद्वुक्ततश्चाष्टमोऽथ
 र्याये निधने चरादिषु परस्वाध्वप्रदेशे चितिः ॥ १५८ ॥ शौलाग्रातिदतस्य स्तय
 उजयो मृत्कर्मः श्वबंधुस्तयोः कूपे मंदरांशो कर्मितनये बंधस्तकर्म
 स्थितेः ॥ कन्यायां स्वजन्यना विमोहकर्मयोः पापग्रहे दृष्टयोः स्थातां

५९

यद्यनयोदयेर्विशिनोतोयेतदामङ्कतः॥२॥ मंदे कर्कटगे जलोदरम्भे रु
तो मृत्फणगं केरुगे॥ शस्त्राग्निप्रचवः शशिन्यशुतयोर्मध्ये ऊजर्हो स्थिते
॥ कन्यायांशधिरौहुरोषजनिस्तद्वत्स्थिते रातगौ सौरहो यदि तद्वद
वदिनगौरज्वग्निपातैस्ततः॥३॥ बधो धी नने वैश्च्यो रशुनयो सौम्यग्रहा
दृष्टयोः देकाणोश्च सपाश सर्पनिगडैश्चिद्विस्तृतैर्बधने॥ कन्यायमशुत
नितैस्तमगगे चंद्रसिते मेषगे सूर्ये लघुगते च विद्विन्नरं स्त्रीदिनुकं मे
दि॥४॥ शूलो द्विजतनुः सुखे च निस्तुते सूर्ये पिवास्वे मये॥ सप्रहो

ॐ

पत्र

५२

एहि मां शुचि युगपत्पापैस्त्रिकोणोत्पजेः॥ बहुस्त्वैव रवौ वियस्य
 वनिजो ह्येण्डुसर्विहिते॥ काष्ठेनानिहतः प्रयाति मरणे सूर्यात्मजे
 नेहिते॥ परध्रुवस्य दंगगदिबुके लर्तु रादतांगः प्रहोणं चंद्राधिराकि
 दिनेशायुक्तैः॥ तैरेव कर्म नवमोदयपुत्र संस्ते धूमनिबन्धनशरीरवि
 रुदनांतः॥ ६ बंधुस्तकर्मसहितैः ऊडसूर्यमंदैर्निर्याणमायुधशि
 खिहितिपालकोपात्॥ सोरेंडुचर्मितनये स्वसुखस्पदस्वैर्ज्ञेयः च
 तत्तमिह तश्च शरीरपातः॥ ७ खस्त्वैव निजे रसातलगते यानप्रपा

५२

तादृक्केधे॥ यत्रोत्पादमडः कुडेस्तमयगेहीणेदिनाकर्कजमे॥ विण्म
धेरुधिराक्किरीतकिरणैर्जकाजसोरहेगे॥ यतिर्वागलितेडुस्त्र
यैरुधिरैर्वामास्तबध्वाक्रयाम॥ वार्यानिबन्धकवीक्षितेहीणेदो
निधनस्थितेर्कडे॥ गुह्योद्भवरोजपीडयामत्यः स्यात्तन्मिशस्त्रदाह
जः॥ ९ अस्तेरवोसरुधिरनिधनेर्कपुत्रेः हीणेस्मात्तलगतेदिनगे
स्वगीत॥ लयात्मजाहमतपःस्विन्नोत्तमंद वंदेस्त्रुशैलशिखराश
निऊडापातैः॥ १० द्वाविशः कथितंस्तुकारणं जः कोणीनिधनस्यस्त्रि

४४

पत्र

५३

निः। तस्याधिपतिर्न चोपिवा निर्याशौ स्वगुणैः प्रयच्छति ॥ ११ ॥ होरा न वीराक
पथुक्ते समान न च मो योगे दृष्टादि निरतः परिकल्पयेत्तत् ॥ नो ह सुमृत्क
समये नुदितं रात्र्युत्पः स्वशो दिते हि गुणितः स्त्रिगुणः शुभे च ॥ १२ ॥ द
हन जल विमिश्रे न स्म संले च दशो षे निधन न व न संखे की ल व ग्रे वि ॥ ५३ ॥
उमः ॥ इति शिव परिनाग मश्चित ना यो य यो कृष्ट यु विर वित रा स्त्रा क
त्प न्का दि चिंतं ॥ १३ ॥ गुण रू डु पाति शुक्रै स्स र्य नो नो य म ज्ञो ॥ विबुध पि
ठ विरं चो नार की यां श्व क्रूर्युः ॥ दिन कर रा हि विर्या धि दित स्त्रं र ना था ॥

ग्रीष्मोर्कलश्चग्रेकचित्तमुशेषैरन्यायनतीवृत्तुरर्कचारात् ३९

प्रवरसमनिहृष्टाः उगङ्गासादनके ॥ १५ ॥ गतिरपिरिषु रंध्रं चंशयोस्तस्मिन्
वा ॥ उग्ररथारिपुकेजः छिज्जगः स्वाक्षसंस्थ ॥ उदयति नवनेत्येसौम्यनागे
चमोहो नवतियदिवलेनप्रोज्झितास्तत्रशेषाः ॥ १५ ॥ इति निर्याणाध्यायः ॥
३ ॥ आध्वमजन्मापरिबोधकारेण संपृच्छतो जन्मवेदतद्विलग्नात् ॥ पूर्वापरोक्षे
नवनस्य विद्यात् ॥ नानाबुद्धिगणे प्रसूतिं ॥ १ ॥ जन्मास्त्रिकोणेषु उग्रत्रिभ
गे विकल्पवर्षाणिवयोनुमानात् चंद्रइजीवापरिवर्तनीयाः शुक्रारमदैरयेन
विलोमो ॥ २ ॥ कोणान्तगोप्रथमेनुश्वोमासोनुपाताश्रुतिथिर्विकल्पा ॥ ३ ॥ अत्रा

४४

पत्र
५४

पिहोरापटवो विजेजाः स्वर्योराहुल्यांति यिमुदिरांति ॥ रात्रिफसंज्ञेषु चिलोम
उन्मा नोगे स्त्रुचे लोक्रमशो किल्या ॥ ४ केचित्तशाशांका ध्वपितानवांशाहु
क्तातसंज्ञकया धंतिमासं ॥ लयत्रिकोणोत्तमर्चै र्युक्ते चं प्रोच्यते गाल
मनादिनिर्वा ॥ ५ यावज्जतः शीतकरो विलम्भात चं प्रातवेदतावति उन्मा ५४
राशि ॥ मानोदयेमी नयुगे प्रदिष्टं नन्दा हृताकारैरेतैर्विवित्यं ॥ ६ होरा न
वांशप्रतिमं विलम्बं लग्नाऽवीर्यावति च डि काणे ॥ तस्माद्देतावति वा वि
लम्बं प्रहु प्रस्ततावति शास्त्रमाग्रद ॥ ७ उन्मादिशो लग्नमवीर्यगेवा

छायां भुलेष्टेऽर्कस्तिवशिष्टं॥ आसीनसुप्तोद्धिततिष्ठतां जायासुखाशो
दयगंप्रदिष्टं॥ गोसिंहो जितमाष्टमौ क्रयउलेकन्यामृगौ चक्रमाता सं
व्यग्रदशकाष्टसप्तविधयेः शेषाः स्वसंहायुगाः॥ जीवारास्युजिदैर्देवा
प्रथमवशेषाग्रदाः सौम्यवजारीनां नियतो विधिग्रदयुते कार्या चतुष्टयरा
॥९ वर्षत्रिमासतिथयोः युनिशं ह्युडू निवेतोदयर्हेनवन्नागविकल्पना
द्याः॥ नरयोदशादिगुणिता स्वविकल्पनक्ता द्वाषोदयो नवकदानवि
शोधनान्या॥१० सप्ताहं त्रिषण्णं जितशेषं नृदवायवानवविशोधन

४४

पत्र
५५

वायवास्या ॥ तत्कलत्रसदृजात्मजशत्रुनेपः प्रष्टुर्विदेउदयराशिबेशो
नशोया ॥ १ ॥ विदेयादशकेषु द्वा रुमासास्तथैव च ॥ अष्टकेषु रुमासाई
स्तिययश्च तथा स्मृताः ॥ २ ॥ दिवारात्रिप्रस्ततिं च नक्षत्रानयनं तथा ॥ ३ ॥
चक्षुषेव सप्तकेषु च वर्गं नित्यमेवोपकल्पयेत् ॥ ४ ॥ वेत्तामयविलम्बं
च होरा मंत्राकमेव च ॥ पंचकेषु वजानीयान् अष्टजातकसिद्धये ॥ ५ ॥ द्वि
विचतुर्दशतिथिसप्तत्रिगुणानवाष्टकचैराद्याः ॥ पंचदशघ्नास्तु दिक्
सुखान्विता जंधनिष्ठादि ॥ ६ ॥ नष्टजातकमिदेव वज्रानिः प्रकाशेन

५५

संस्कारनाममात्रादिगुणछायां गुणैः समाहृता त्रिनवकत्ते रूषं शेषेन स्रजं स्याधनिहादि ॥ १५

याविनिर्दिष्टं ॥ आग्राह्यमतः सन्निधौः परीक्षयनाद्यथानवति ॥ १६ इति श्री
हस्तातकेन हस्तजातकोषाध्यायः ॥ २४ कथं सितवस्त्रं वेदितः कृत्स्नः सक्तश्चा
निरक्षिणुर्योऽपि ॥ परशुसमुद्यते धत्ते रक्तविलोचनः पुमान् ॥ २५ रक्तांबरान्तर
णानहवित्राञ्जनाञ्जतिर्वाङ्गिमुखीरघातार्ता ॥ एकेन पादेन च नेषमधो ह
ज्जकारणं पयव नोपदिष्टं ॥ २६ कुरुकलाहः कपिलः क्रियार्थी नम्रव्रतो
न्यद्यतदंडहस्तः ॥ रक्तानिवस्त्राणि विनर्ति चंद्रेण नेषे रतीयः कथितः र
जागः ॥ २७ अंचितलूनकचाघटदेहा ॥ दम्भध्वपटा रघिताशनवित्रा ॥ अचर

४४

पत्र

५६

एगान्यनिवांछुतिनारीरूपमिदं वृषजप्रथमम् ॥४॥ हस्ते धन्यगृहधेनुकरा
जालांगलिसशकेकेकेरातश्चस्कंधमुद्गृहतिगोपतिनु ॥५॥ हस्त्यरोजवदन
मलवासा ॥६॥ पृष्ठिपसमकायः पंडुरदंष्ट्रसरनसमंरुः पिंगरतमूर्तिः अविम
गलोमग्यात्रुतचित्तोष्टपनवनस्यघ्रांतगतोय ॥७॥ शून्याश्रमेयं समन्तिवां
छुतिकर्मनारीरूपान्विता नरराकार्यं चतादराच ॥८॥ हीनप्रदोक्षितमुडहुंम
तीत्रिजागमायं वृतीयनवनस्पवदंतितज्ञाः ॥९॥ उद्यानसंस्थः कवचीधनुश्र
नृशरोस्त्रधारीगण्डाननश्च ॥१०॥ क्रीडात्मजालंकरागर्थाविंतां करोतिमथो

५६

मिथुनस्पर्शः॥६॥ सधितो वमः बडुरेनो वदुत्त एव चः सधनुषः नृ
त्यवादित कलासु विविधानुकाव्य कृत मिथुनरा शिवमाने॥७॥ पत्रमूल
फ॥ सत नृदिपका र्यं कानने मलयगः सरना निः॥८॥ क्रोडतुरण्य वदुनो
हयकंठ कर्कट प्रथम रूपमुवांति॥९॥ पञ्चाविता मूर्धनि नो गियुक्ता स्त्री
कर्कशा कुरण्यगता विरोति॥१०॥ शारवां यत्ना रास्य समश्रिता वमधो स्थिता
कर्कट कस्पर्शः॥११॥ नार्थान्तरणार्थ मर्श वं नो स्था गच्छति सपर्वको
ष्ठितः॥१२॥ हेमैश्वर्युतो विनृपाणे श्रीपटा स्योत्पगतश्च कर्कटो॥१३॥ शाल्मलेरु

परिग्रहं बुको श्वानरश्चमलिनां वरात्तितः ॥ रौतिमार्पितविप्रयोडि
तः सिंह रूपमिदमायमुच्यते ॥ १३ ॥ दया कृतिः पांडुरमात्यशेषं ते विनक्ति
रुक्माडिनकं बलं नरः ॥ १४ ॥ उरासदुः सिंहश्चात्र का कर्मुको न
ता ग्रनासो भृगराजमध्यगः ॥ १५ ॥ अहाननो वानरस्तुत्येव ह्येव विनक्ति
खट्वफलमानि खं व ॥ कस्वी मनुष्य ऊटितैश्च केचो भृगे च रस्योतग
तत्रिनागः ॥ १६ ॥ पुष्पप्रशरेण नष्टेन कन्या मलप्रदिग्धो वस्त्रं दृतां गी ॥
वस्त्रार्थसंयोगगमनी शुमानागुरो अतं वा छुति कर्ण काद्यः ॥ १७ ॥ पु

रुमः प्रगृहीतलेखनिः श्यामे वस्त्रशिरो वषायायत त् ॥ विष्णुलववित्तर्तिका
सुकेलोमव्याप्ततनुश्चमधमः ॥ १५ ॥ गौरीसुकोत - सुडकलतुग्या ॥ समुद्धिता
उन्नतुडहुह - स्त ॥ देवालयं स्त्रीप्रयतापटतावदंति कन्या तगतं त्रिनागं
॥ १६ ॥ वीणांतरं परगता पुरुषस्तुलावा नुना नमानकुरालः प्रतिमान
हस्त ॥ ॥ नांडं विचिंतयति तस्य चमूख्यमेतदूपैव दंतियवना प्रथमे उलाया
॥ १७ ॥ कलशं विनिगृह्य विनिक्षति उ - समन्ती सति गुरुव पुरुषः सुधि
तस्य पितश्च कलत्रयुतो न मनसैव ठला धरमधगतः ॥ १८ ॥ विनीषयैस्तिष्ठ

४४
पत्र
५८

तिरन्निवित्रितोचनेमृगानुकांचनठार्णकर्मवृत्
फलामिसेवानररूपनृनरस्तुलावसानेयवनेमृद्वारितः॥११
वस्त्रैर्वीदोन्मत्तरणेश्चनारीसदसमुद्रातसमुपैतिकूलं॥स्थान
नकातासर्पानिवद्धपादामनोरमाद्याश्चिकेराशिपूर्व॥१२स्थानसु
षान्यन्निवांछुतिनारीचर्तुतेनुजगावृत्तदहा॥कक्षुपत्रचसमान
शरीरावृश्चकमध्यमग्रपुशंति॥१३पृथुलचपिटकृत्कर्तुंलोकःश्व
मृगवराहमृगात्तनीपकारी॥चवतिवमत्तयाकरप्रदेशीमृगप

५८

तिरतिगतश्च दृष्टिकश्च ॥ २४ ॥ मनुष्यवक्रोऽसि समानकायो धनुर्विगृह्य
यत्तमाश्रमस्कः ॥ क्रूरपयोऽज्या नितपश्चिमश्चरत्तपूर्वो धनुषस्त्रिना
गः ॥ २५ ॥ मनोरमा चंचकहेमवर्णा नडासने तिष्ठति नधरूपः ॥ समुद्र
रत्नानि विषदहयंती ॥ मध्यत्रिनागो धनुषप्रदिष्टः ॥ २६ ॥ कूचीनराहा
रकचंपको नो नडासने दंडधरो निषीरः ॥ कौशेयकान्फदहर्तो डोने
चटतीयरूपेन वमस्यराशेः ॥ २७ ॥ रोमचितो मकरो यमंदष्टुः स्तुष्टकर
कायसमानशरीरः ॥ यो क्रकजः ॥ २८ ॥ कर्बधनधीरी सैव मुरवी मकरो प्रथ

ॐ

पत्र

५९

मसु॥२०॥ कलास्वनिज्ञा॥ इदानीयताही॥ श्यामीविचित्राणि चमार्गमाणा
॥ विश्रवणांतुतलोदकर्णी योघाप्रदिष्टादशमस्यमध्यो॥२१॥ किंनरा
पमतनुः सकंबलः स्त्रुणाचापकवचैः समन्वितः॥ कुंजमुद्धतिरन्न
वित्रितं स्कंधगंभकरशशिपश्चिमः॥२२॥ स्नेहमय जलजोगनाजमवा
ऊलीकृतमना सकंबलः॥ कोशकारवचनोजितो न्वितो गृध्रद्वयवय
नो घटादिगः॥२३॥ दुग्धराकेटसशाल्मले लोहारतेगनाववने॥ म
लिनेपटेन संवतानोडे मूर्ध्नि गतैश्चमध्यमः॥२४॥ श्यामः सरोमः श्रवण

५९

किरीटी। चक्यत्रनिर्यो सबस्ते बर्वतीर्ते॥ नांडानिलोदव्यतिमिश्रितानि
संचारपत्येतध गतो घटस्य॥ ३३ स्नशांडमुक्तामणिशंखमिश्रैर्व्याहिसद
स्तः सविन्स्पृणश्च॥ नार्थाविन्स्पृथमपां निक्षनेनावप्रवंत्यादिगतोज
षस्य॥ ३४ अत्फक्षितध्रजपताकमुपैतियोतैकूलं प्रयाति जलं धः परि
वारयुक्तावर्णेन चंपकमुखा प्रमदात्रिगागोम। नस्पृचैष कथितो
मुनिनिहीतीयः॥ ३५ स्वन्त्रांतिके सयं विचेष्टितां गोवस्त्रैर्विहीनः पुमप
स्वाटया॥ चौरानलव्याकुलव्याकुलीतो तरात्मा विक्रोरो तेंत्यो यगतो ग

४४

पत्र

५०

षष्ठ्य ॥ ३५ ॥ अदित्यदासतनयस्य स्तद्व वाप्तबोधः कापि बुके सवित्रि
तञ्जवरप्रसादः ॥ आवतिभको नु निमती न्यवलो क्य संम्यक् होरी वरा
हमिहरोमचिरं वकार ॥ ३६ ॥ शिशुनेदो ग्रहयो निनेदो वियो नि
जन्माथ निषेककारः ॥ जन्माथ सद्यो मरणी तथ पुद्गला विपाको
एकवर्गसंज्ञः ॥ ३७ ॥ कर्म जीवो रज्जो यो गगनास्वयोगाश्चंद्रायोगा
हि ग्रहाश्चाश्च योगाः ॥ प्रवृत्त्या तोरा शिशिलानि रूढिर्जातः स्तस्मा
दाश्रयोप्यप्रकारः ॥ ३८ ॥ नेष्ट्य योगाः कृतकं कामिनी नीनियोगे

५०

ॐ
पत्र
५९

स्यान्तः जन्मद्विकारणः॥ अध्यायानां विंशतिः पंचयुक्ताः च
यस्मिन् चतसंश्वारातानि॥ ४० इति श्री हृदयकांतके देवकारणधायः ।
पंचविंशतितमः॥ २५ स्वस्ति श्री मंनूपविक्रमा केश ज्यसमया तीत
स १५८९ वर्षे शाके १५४७ मार्गशीर्ष मासे शुक्लपक्षे १९ तृतीये तिथि
शिवदेवेन स्वपठनार्थः॥ अस्तु
स्वस्ति ते अस्तु॥ जयस्तु॥ श्रीः॥ ह्रीः॥
श्रीः॥ ह्रीः॥

५९

६९

बृहज्जातकं

१

202

Brihadjatak

Adhyay - 25

॥ बृहज्जातकं समाप्तं ॥ अध्यायः २५

१३

1106

६९